Nr. 218. Esmaspäewal, 26. septembril (9. okt.) 1911.

55. aastakäik.

Ilmub iga päew, wäljа arwatud pühapäewad, suured pühad ja kroonupühad.

Kaasandena ilmuwad: 1) „Postimehe kirjakogu“, 2) Pike- ja naljasisuline kuukiri „Sädemed“, 3) Piltidega kaunistatud kuukiri „Lasteleht“, 4) Seinakalender, 5) Tähtraamat.

Toimetuse adress: „Postimehe“ toimetusele, Tartus; Wene keeli: Въ ред. газ. „Постимесъ,“ Юрьевъ (Лифл. г.)

Toimetuse kõnetunnid: Rüütli uul. nr. 9, lehe talituses, igal äripäewal kella 1—1/23 lõunal.

„Postimehe“ talitus ja trükikoda, kus ka mwid trükitöösid walmistatakse, on Tartus Rüütli uul. nr. 9. Telefon nr. 80.

Tellida wõib igast päewast alates kuni iga kuu wiimse päewani. Adressi muutmise korral tuleb 10 kop. maksta ja wana adress üles anda.— Saamata-jäänud numbrid saadab lehe talitus ainult siis maksuta järele, kui nende tellimine 14 päewa jooksul pärast numbri ilmumist postile on pandud. — Tarwitamata-jäänud käsikirjad hoitakse ainult sellekohase soowi pääle alal. Käsikirjad, mis mitte meie alaliste kirjasaatjate poolt ei tule, jäiwad hinna alla arwamata, kui neile tasunõudmine pääle ei ole kirjutatud. Sõnumid ja muid kirjutusi tohib „Postimehest“ ainult hallikat nimetades wõtta.

Postimees

Eesti päewaleht

Ilmub Eesti Rahwameelse Eduerakonna waimus

Tellimisehind on

Postiga	12 kuu pääle	5 rbl.	50 kop.;	pos		
„	11 „ „	5 „	10 „			
„	10 „ „	4 „	65 „			
„	9 „ „	4 „	20 „			
„	8 „ „	3 „	65 „			
„	7 „ „	3 „	20 „			
„	6 „ „	2 „	75 „			
„	5 „ „	2 „	30 „			
„	4 „ „	1 „	90 „			
„	3 „ „	1 „	40 „			
„	2 „ „	1 „	— „			
„	1 „ „	— „	55 „			

Poolikute kuude numbrid arwatakse 2 k. tükk
Wäljamaale 3 korda nädalas saates 7 rbl. 50 k
Eraldi juurde maksta: „Postimehe kirja
aastas; „Sädemete“ eest: aastas 50, 1/
Üksik nummer
Kuulutuste nonpareille-rida 5 kop., lehe ee
ülesantud kuulutused ilmuwad weel selsam
hoobil ka „Elus“ peab ilmumla, maks

Läti Hendriku
Aja raamat.
Hind 1.50 kop. ja Dr. J. Hurti
Pana kannel.
Hind 6 rbl. on jälle saada
„Postimehe“ raamatukauplises.

Sultsetage ja nõudke
kõigist kõige paremaid paberossa
„Восточныя“
10 tükki 6 kop., 25 tükki 15 kop.
Paremaid ja terwisele kahjuta paberossa enam ei ole ja ei saagi olema.
Ühisus „Dukat“.

Doni põllupanga
aemude wäljaandmise korra ja tinginiste kohta annawad tarwilikka seletusi:
Pärnus: hra M. Rand, „Postimehe“ toimetuses.
Wändras: hra E. Tetsmann, kaubatarwituse-Ühisuse kauplises.
Võpus: hra A. Lorits.
Antslas: hra J. Weimann.
Doni põllupanga agentur,
Põhja-Liiwimaa jaoks,
Tartus, Raatuse uul. nr. 10.

Rahwakooli töö algufe eel.

Haridusepäewal, awalikkudel koosolekutel, ajakirjanduses on igalpool üleüldine rahwaharidufe töstmine meie rahwusliste kulturapüüete nurgakiwiks tunnistatud. Kõigilt iseteadlikkudelt rahwaliikmetelt tuleb nõuda, et nad selles küsimuses kaasa töötafsiwad.

Kõige tähtsamat osa üleüldises rahwaharidufe asjas etendab kahtlemata rahwakool, iseäranis tema algaste, meie wallakool, mis kõikidele sunduslik on, mis ka suurele osale rahwaliikmetest ainsaks kooliks nende elus jääb.

Kes üleüldist rahwaharidust mõjuwalt tahab tõsta ja edendada, peab meie wallakooli eest katfuma hoolitseda.

Palju ja tihti on sellest köneldud, mis siin kõik teha tuleks. Olgu praegu iseäranis ühe asja pääle tähendatud, milleks just nüüd paras aeg on.

Meie kooliaeg on liig lühikene, ainult kolm talwe. Ja need talwed on lühikesed: 15. oktobrist 15. aprillini kestab seaduslik kooliaeg. Arwame selle aja sisse langewa jõulu-waheaja ja hulk kroonu pühi maha, jääb igaaastaseks kooliajaks kõige rohkem 120 päewa, nii siis õpitakse kolme aasta kohta kõige paremal korral 360 päewa. Harilikult wõtawad sellest ajast haigused ja muud wiitmised weel mõne hää päewa maha, nii et läbistikku suur osa meie lapsi elus mitte üle 300 päewa ei õpi.

Õpetatagu ka ei tea kui hää õpewiisi järele kõige paremad õpejõuud: see aeg on ikkagi liig lühikene. Arwame siia juurde weel suured suwised unustamise ajad, meie puudulikud olud — siis saab aru, miks haridusepäewal tungiwalt nõuti: pikendatagu kooliaega wallakoolis nelja aasta pääle ja ulatagu iga kooliaasta 1. septembrist 15. maini.

Need on soowid, mis kooliülemuse ja omawalitsuste kaasabil lähemas tulewikus tulewad täide saata.

Mida meie seltskond ise omalt-poolt aga kohe täide wõib saata, see on nõudmine, et kõik lapsed täiel arwul kohe kooli ilmuksiwad, niipea kui kool algab.

Päris häbi on lugeda, kuidas kooliõpetajad õigusega kurdawad, et sellestgi lühikesest kooliajast weel suur hulk sellega ära wiidetakse, et lapsed sügisel wäga pikalt kooli ilmuwad. Nädalad lähewad enne ära, kui kõik koos on. Ja senikaua, kui kõiki koos ei ole, ei saa koolitöö täiel hool alata.

Iseäranis hiljaks jääwad sagedasti waesed lapsed, kes karjastena peremeeste juures teeniwad.

Päris õudne on kooliaja pikendamisest köneleda, kui inimesed sellestgi natukesest, mis on, maha tahawad liskuda.

Hakaku nüüd aegsasti kõik hariduse sõbrad selles sihis mõjuma, et tänawu sügisel kõik lapsed waremalt kooli tulekfiwad.

Heidku agaramad inimesed kooliõpetajale abiks, aetagu ühiselt kooliwanemad jalule, toodagu asi wolikogudes kõne alla, andku wallawalitsused kõigile aegsasti meeletuletawad käsud, et kooli aja algusel ka kõik lapsed tingimata koos olgu. Wõtku naabrid nende wastu seisukohta, kes tühije mõnepäewase kasu wõi lihtsa hooletuse pärast õigel ajal lapsi kooli ei saada. Antagu tunda, et niisugused rahwawaenulised inimesed mitte oma naabrite ja ümbruse lugupidamist ära teenida ei wõi, kes nii tähtjas asjas loiud on.

Teesid on palju, kuidas seltskond, kes oma kohust tunneb, selles asjas mõju awaldada wõib. Ka ajakirjanduse weergudel wõiks kõige karjuwamaid juhtumisi sellel põllul hurjutada. Hakatagu aga pääle.

Põua mail.

Raudteel Poolamaalt Saksimaale, 17./30. IX. 11.

Põua lapsed naerawad, wihma lapsed nutawad, armastab rahwas ütelda.

Kes on pidanud oma silmaga päält waatama, kuidas wihm heina ära sõõa, rukis akides ära kaswab, wesi tõuuwilja ära wõtab ja wiimane kui kõrs, mis siisgi weel kaswanud, alalise wihma kätte ära seebib, see kinnitab tahtmata kaasa:

Põua lapsed naerawad! Ennem juba natuke kuuma ära kannatada, kui pikkamööda, aga kindlasti alalõpmata mahanõrguwa märja kätte ära uppuda! Kuigi seda, mis saadud, kogule wähe on, aga kõik, mis ometi saadud, on selle eest hää!

Wihma lapsed leiawad ei tea kui palju häädusi põua päiwilt. Kui aga põud kord tõesti käes, ei siis ole naerul hakkamist.

Kaugele ulatawad Poolamaa tasased nurmed. Juba säält pääle, kus Wilna-Grodno rinnak lõpeb, omandab maastik lausa tasandiku loomu. Iseäranis ühtlane on aga pind, kui Warssawist läänepoole edasi sõita. Maapind on liiwakas. Et metsad juba ammu häwitatud, siis on õhk harilikult õige kuiw. Wiljakasw on isegi kesknistel aegadel kõhetu. Elanikkude tihedus ja maa puudus on aga seks kaasa mõjunud, et maad hästi haritakse. Et suuremaapidamisel weel wõim käes, on suur osa pinda rahwa eest suuremaaomanduse ainuõiguse läbi kinni sulutud. Häda ajab siis inimesi ka kehwa pinda järjest põhjalikuma harimise alla wõtma, et aga ära elada. Niikaugele kui silm waatama ulatab, käiwad talude nõõrimaad kitsastes ribades ühtlaselt üle tasaste nurmede, ilma et ula pinda ehk hooletusesse jäetud maad kuskilt näha oleks.

Kõik wäljad on puhtad. Ei ole kuskil ainustgi kärbist ega wiljarõuku näha. Poolamaal on wiljakoristamiseaeg ammu mööda. Rehedgi on juba kõik pekstud.

Nõnda ei tea wõõras iseenesest weel ütelda, kuidas siin tänawune lõikus on olnud. Ometi on iseäralik näha, et taludes, kui ka mõisates suuremad põhuhunnikud puuduwad. Kui oletada, et Poola põllumehed põhku mitte lahtise taewa all ei hoia, siis peaks neil sedawõrd suuri küünisid ja warjualuseid olema. Ei ole aga seda, ega teist. Niisama puutub silma, et nurmel, kust tõuuwili ära koristatud, päris kõrt õieti olemasgi ei ole. Nagu nüri noaga aetud habeme juurikakesed paistawad kõhetud kõrrejätised wastu.

Weel selgemat keelt könelewad suhkrunaeri, loomatõidu-juurewilja, kapsa ja keeduwilja wäljad. Naeri lehekesed wahiwad just kui pisikesed hiire kõrwakesed wastu, kapsad on maa küljes kinni. Isegi keeduwiljaaedades on nad wõimetud ja wäetid, et keskminegi konn üle kõrgemate kapsapäädе ulataks waatama, kui ta ennast kord tõsiselt sirgu ajaks. Ja needsamadgi kapsataimekesed wiimase lehekeseni punakas sinised, nagu oleks neil hing eluaeg kinni tõmmatud olnud.

Kartulid lõhutakse enamasti kõigelpool kabliga üles. Pääpõhjuseks on seejuures muidugi lugu, et mitte igal nõõrimaa-mehel oma hobust ei ole. Kabli on aga ka just sellepärast nõuusse wõetud, et ader wäiksed kartuliterakesed ülearu laiale pillaks. Neid ei leiaks mullast kättegi. Nõnda wäiksed on nad.

Paljudes kohtades oli rukkioras juba mitmeid nädalaid wana, kuigi wäike ja wilets. Wäga paljudes paikades oli aga seeme alles hiljuti mulda wisatud, ehk teda ei olnud weel külwatudgi. Ei ole seemet kuiwa tolmu sisse tahetud maha teha.

Ristikheina wäljasid ei ole Poolamaal palju näha. Kus neid aga on, sääl on loomad näljaga wiimse kui lible ära närinud. Muidu uidawad loomad kõrrewäljal loiult ümber. Saada ei ole neil õieti midagi. Kõrs mustab. Loomad on kui tuulewarjud. Kõhetud ja kuiwetud. Paljudel — talikarw weel seljas.

Hobused on kõik kesakuiwa. Kus nad teed käiwad, sääl liiguwad nad niisama pikaldaselt kui kurwanäolised mehed, kes neid juhtimas. On neil aga rukki seemet sisse äestada, siis peawad nad jõuu kokku wõtma, et puupakkudega raudpulgalisi äket järele tõmmata. Wedruäkkeid, mida wähem näha, sundawad loomad waewalt järele wõtta.

Kui meestelt küsida, missugune see tänawune põud siis õieti on olnud, kas ta tõesti kõik kinni on wõtnud, siis äigawad ise käega, nagu tahaksiwad ütelda, et mis maksab sellest weel juttu teha, ise aga sõnawad kibedalt:

Kõik wõttis kinni. Kuude-kaupa ei tulnud tilka kastet. Nagu tulise ahju kuum põletas iga jumala-päew. Küpsetas rukki enneaegu walmis, kõrwetas heina ja tõuuwilja, pani kartulid, naerid ja kapsadgi kinni. Kõik pani kinni — isegi rukki seemet ei saanud mulda wisata...

Mida rohkem Silesia piirile lähened, seda rohkem hakkab rohelist silma puutuma. Mitte, et wäljad ja põllud rõõmsamat nägu näitaks, aga metsi on rohkem. Wähemalt metsatukkaid näed sagedamini. Üle piiri Saksamaale ulatades hakkad juba enam ja enam korralikka metsi silmama. On ju see riiesti ekslik eelarwamine, nagu oleks Saksamaa metsawaene. Põhjatust metsarikkusest Türingi Schwarzwaldi ja Odenwaldi piirkonnas könelemata wõib isegi Ida-Preisimaal, Silesias ja mujal, kus suurmaapidamine rahwamajanduslist edenemist muidu kinni hoiab, ometi iga tunni jooksul näha, kuidas Saksamaal metsakaswatuse ja metsade alalhoidmise asjus sihikindlalt tööd tehtakse. Nagu Wene sisemaalt, nii weetakse ka meie maalt arutu hulk puid Kesk-Europasse. See ei tähenda aga mitte sugugi, et Kesk-Europas puid sugugi saadawal ei ole. Waid siin tuntakse metsade maakulturalist ja rahwusmajanduslist tähtsust liig selgesti, mispärast oma metsi hoolsasti hoitakse, niikaua kui Ida arusaamatus oma maa loomulikku rikkust ja õhuniiskuse kaitset nagu enese kiusamiseks wõimalikult suure kiiruga püüab häwitada. Kui Silesia ja Pooseni maile rohkem sisse tungida, siis wõtawad teekäijat päris metsa-laaned wastu. Mitte üksi Muskau würstil, nagu krahw Arnimi rahwa suus kutsutakse, ei ole Alam-Lausitzis terwe maakonna suurruseid metsalaani, waid isegi Saksi kuningriigi piiri ligidal, Kohlfurti ümber, tuleb mitu-teistkümmend wersta läbi metsade sõita.

Ometi ei ole ka suurem metsarikkus põua häwitawat mõju Silesias ega Poosenis takistada suutnud. Isegi kaugemale läänepoole on põua jälgi iga sammu pääl sügawasti tunda.

Silesia mehed kinnitawad, nii hääd maad kui neil Breslaust edasi Lieguitzi poole ja mujal ei olewat teisal naljalt leida. Ei olewat neil sugugi haruldane asi 1 morgeni ehk 1/4 hektari wõi 1/4 dessatini päält 200—250 sentneri naerid saada. Tänawu wõiwat aga põllumees rõõmus olla, kui ta 1/4 osa sellest saab.

Et lugu tõesti nõnda on, wõib teekäija juba pääliskaudsel nägemisel tunnistada. Olgugi, et taimekasw siin natuke parem on kui Poolamaal ja Ida-Silesias, aga wilets on lugu lõikuse poolest isegi Saksi mail küllalt.

Ajaleheleugejad teawad kalliste toidukõhindade sõjast Wieni uulitsatel ja rahutust meeleolust muilgi kohtadel Kesk-Europas. Lugu ei parane mitte nii kergesti.

Põud on oma kuuma hingeõhuga laialiselt üle maade ja rahwaste käinud. Weini mail ei tunta tema häwitawat mõju nii wäga. Wein tarwitab ju kuuma. Kuid wein ei toida mitte rahwaid. Weini häädus ja rikkus muutub näljastel inimestel hirmsaks hirwituseks. Tarwis on rahwastel Kesk- ja Lääne-Europa mail leiba. Ja leiwa kõrwast. Põud on aga seda wõtnud.

Häda on tõusmas. Toiduainete hinnad kerkiwad iga nädalaga.

Olgugi, et meie aja töstuse-mail rahwas nälga ei jää, ehk oma põld küll on ikaldanud. Wäljamaa muretseb töötegijatele ülespidamist. Ometi on Kesk- ja Lääne-Europa töstuse-rahwastel raske kõiki elutarwitusi korralikult wäljamaa abil täita, kui oma põld põua pärast harilikku saaki andmata on jätnud. Liiati weel, kui meeles pidada, et ka Wenemaal, kes Kesk- ja Lääne-Europale tähtsal mõõdul leiba aitab muretseda, lõikus mitte üle keskmise ei tõuse. Wähemalt toiduainete kallidus käib põuaikalduse kannul.

Põua mail on raske aasta ees.

—n.

Politika ringwaatus.

Tartus, 25. septembril 1911.

Italia mängib hundi osa.

Prantsusemaa wõtab Marokko ära, Algheesirase leping jääb tühja, Saksamaa nõuab enesele tasu ja saab seda, Mannesmanid ja seltsimehed wõiwad nüüd Marokkos äri ajada, ja Kongos antakse miljonid hektarid maad ühes sadande tuhande neegritega Saksamaale, Saksa- ja Prantsusemaa kui asumaariikide wõim kaswab ja rikub Europa tasakaalu — ja Italia nõuab enesele ka tasu. Ja selle õigluse, ühesugususe ja tasakaalu põhjusmõtte nimel wõtab nüüd Italia Afrikas olewad Türgi maad ära.

Mis tähendab Tripolitania Türgimaale? Seda ütlewad kaks arwu wäga selgesti. Türgi riiki on kolm miljoni ruutkilomeetrit ja Tripolitaniat on natuke rohkem kui üks miljon ruutkilomeetrit. Teiste sõnadega, Italia wõtab Türgi riigist ühe kolmandiku ära.

Mis sünnib, kui Italia Tripolitania ära wõtab? Siis kaob uus Türgimaa, siis lähewad kõik need lootused tühja, mis uue korra pääle on pandud ja selle pääle, et Europa seda uut korda toetab, siis ei wõi Türgimaa liginemisest Europale enam juttu olla. Wõtab Italia Tripolitania ära, siis langeb Türgimaa alla Marokko ja Kongo astmele, mida wõetakse ja wahetatakse, ilma et nende elanikkude tahtmise järel küsitakse.

Konstantinopolis on pahameel Europa wastu nüüd suur. Türgimaa wiimase aja ajalugu on ta maade wähenemise ajalugu: ta prowintsid on üksteise järel ta käest ära läinud. Aga sündinud on see ikka sõdade järel, selle järel kui nende prowintside elanikud Türgimaale wastu on hakanud ja see sõjas alla on jäänud. Nüüd on lugu täiesti teine. Nüüd ei ole rõhutud rahwusi olemas, kes enestele mässuga isefeiswust tahawad saada.

Isegi iseäralisi kasusid ei ole olemas, mille kaitsmine Türgi prowintsi ärawõtmise tarwilikuks teeb. Italia kapitali ei ole Tripolis palju olemas. Italia töstus ja kaubandus on sääl alles algawal järjel, ja isegi Italia haridusе-asutustest ei ole sääl weel suurt asja. Koolide ja haigemajade hääks ei ole Italia sääl rohkem wälja andnud kui 40 tuhat rubla aastas.

„Nils Holgersfoni imelik teekond

484

‚Tule ruttu ree pääle!‘ ütles ta kurjustawal häälel, sest ta oli iseenese pääle pahane, et ta naist mitte saatuse hooleks ei olnud jätnud. ‚Sa teeksid paremini, kui sa koju jääksid, wana nõid,‘ ütles ta. ‚Nüüd peame me, niihästi hobune kui mina, sinu pärast hukka saama.‘

Naene ei wastanud mitte sõnagi, aga Hede mees ei olnud mitte tujus talle midagi kinkida.

‚Hobune on täna juba wiis penikoormat ära sõitnud‘, ütles ta, ‚ja sa saad wististi aru, et ta jõud peagi raugeb, ja koorem ei ole sinu pääletulemise läbi ka mitte kergemaks läinud.‘

Ree tallad rigisesiwad wastu lund, aga selle pääle waatamata kuulis mees huntide jalgade sahisemist, ja ta sai aru, et murdjad ta kätte oliwad saanud.

‚Nüüd oleme me otsas,‘ ütles ta. ‚Sellest ei ole meil kummagilgi suurt kasu olnud, et ma sind päästa katsusin, Finn-Malin.‘

Siitsaadik oli wana eit waikinud, nagu inimene, kes tõrelemisega on harjunud. Alles nüüd ütles ta mõne sõna.

‚Ma ei saa aru, mispärast sa mitte puunõuusid maha ei wiska, et koormat kergemaks teha. Sa wõid ju homme tagasi sõita ja nad jälle üles korjata.‘

Hede mees sai aru, et see nõu wäga hää on, ja imestas ainult, et ta mitte juba waremalt selle pääle ei olnud mõtelnud. Ta andis naese kätte ohjad, päästis kõik lahti, mis koormat kinni hoidis, ja laskis nõnud lahti.

Hunbid oliwad juba üsna ree juures. Nüüd jäiwad nad aga seisatama ja järel waatama, mis jää pääle maha oli weerenud, ja sõitjad jõudsiwad jälle nende juurest natuke maad kaugemale.

‚Kui see ei aita, annan ma ennast muidugi teada ise huntide kätte,‘ ütles eit, ‚ja nii pääsed sa ära.‘

Kui naesterahwas neid sõnu ütles, tahtis mees parajasti suurt, rasket tõrt ree päält maha lükata. Aga korraga jäi ta peatama, nagu oleks tal kahju seda maha pilduda. Töepoolest tegi ta aga mõttes hoopis teiste asjadega tegemist.

‚Hobune ja mees, kellel midagi ei puudu, ei tarwitseks wististi mitte ühe wana naese pärast ennast huntidest ära süüa lasta,‘ mõtles ta. ‚Ärapääsemiseks peab ometi mingi tee olemas olema. Jah, peab tingimata olema. Wiga on ainult

„Kuidas sääl all teie juure
„Mägi läänepool, mets id
wastas kukk.
„Tänan wäga! Ole terwe
„Tükk maad edasi lendes
inimest leelutawat ja laulwat.
„Kas siin maal on mõnda
„Mis . . . mis . . . kes
hääl wastu.
„Kas siin maal on m
kordas poiss.
„Ma tahan teada, kes see
„Arwasin juba, et ma
inimese käest küsin,“ hüüdis poi
Ei kestnud kuigi kaua, kui
ta tulnudgi oli, ja poiss nägi
lendas. See oli ilus maakoht
Jämtlandisgi, aga mäe jalgadel
kaudwat maad. Külad seisiwad
oliwad wäikesed.
Bataki lendas jõge mööda
juurde jõudsiwad. Siin laskis
alla ja laskis poisi maha astud
„Selle põllu pääl on su
Bataki. „Waata, kas sa midag
Poiss tegi linnu nõuu järe
juba ühe wiljapää leidis. Kuna
hakkas Bataki temaga juttu wes
„Kas sa näed sääl seda su
lõunapool üles kerkiõ?“ küsis ro

Mar
Pee
Tartus.
Jet
Anto
Leisis, Saaremaal.

Italia suurem
on mõnel tähtsan
asutanud. Italia
oma laewad korr
tesse, ja suurem
takse nende laewa
suurem osa kaupa
enestele ka mõnik
ostnud, aga kõik
„kasusid“, mis
kaitset nõuda.
Ühe sõnaga,
mingisugust õigus
kes tallele ütleb:
mina tahan süüa.
Sõda ja aw
Roomast kirju
tania wõtmise po
jusmeelsed ringk
praegu palju ase
tali rohkesti on.
jooksul Lõuna-It
kaubaturgusid ja
Lõuna-Italias
nii tugewaks, et
järele andsiwad j
tuse unustasiwad.
nende hulgas end
rahwuslastele kät
lise lehe „Secolo
mise wastu tööd
Poolametlikul
ja „Vita“ püüdsi
witasiwad küsimu
kui pääminister
leeri läks, siis m
kirjandus ja ligin
nimo mõju all sei
Tõsised radika
mis wõisiwad na
litti wastu wõitl
lootust parema p
kukutaksiwad, siis
kes just sõja pool
siis juba kabin
mikka on.
Kiriklised ring
saadik sõja poolt.
Saadikutekogu
400, see on neli
Mis sõja was
nende hulka suure
poolseid wabari
nõudjad sotsialis
nomi on üleüldise
wawad, et nei
nagu Inglise- ja

Aga niisuguste maade hulka ei tule Italiat lugeda, kelle tööstus alles algawal järjel on ja kellel alles palju söödis seiswaid maid on. Söja wastu on aga need sotsialistid juba sellepärast, et Türgimaa seks põhjust ei ole andnud. Niisamati seletab sotsialist Turati, et asumaid ja turgusid rahuga tuleb muretseda ja mitte püssiodabega.

Pääle selle on sotsialistid, niisamuti nagu põhjapoolsed demokradid, söja wastu majandusliste põhjuste pärast. Põhja-Italia, kus tööstus rohkem edenenud on, teab, et Tripolitania ta kaupa palju ei osta, ja et tal sääl Saksa ja Prantsuse taubaga wökstelda tuleb. Paneb aga Italia wöörale kaubale tollid pääle, siis läheb Italia tööstuse seisukord weel raskemaks, siis panewad ka teised riigid oma ukseid ta kauba eest kinni. Ka töölisi ei tarwita Tripolitania, nii et tööliste sinna-rändamist ja tööpalga tõusmist kodumaal oodata ei ole.

Aga Italias on sotsialistisid ja anarhistisid olemas, kes söjast ja werest unistawad. Artur Labriola, kes esiti Marx'i mees, siis ametiühisuste poolehoidja, ja wiimaks anarho-sündikalist on olnud, on nüüd juudiwastaseks ja ägedaks rahwuslaseks muutunud ja seletab, et Tripolitania proletariadile wäga palju kasu wöib tuua. Aga Labriola on ka lõunamaa mees, keda Põhja-Italia tähele ei pane.

Kiamil-pasha seletus.

Endine Türgi suurwesir Kiamil-pasha on „Daily Chronicle" sõnumesaatjale seletanud: Italia on meile ootamata kallale tunginud. Meie oleme otsekohe Inglisemaa poole pöörnud, kes õigusega on wastanud: „Pöörge Saksamaa poole!" Kui me Tripoli ära anname, siis tähendab see Türgimaa rahwuslikult maksujõuetuks tunnistamist. — Wene- ja Prantsusemaa on Kiamil-pashad süüdistanud, et ta Inglisemaa söber on. Kiamil ei salga, et ta Türgi-Inglise söpruse kinnitamist soowib. Hakki-pasha kabinetti süüdistab ta, et ta Italia söjakäigu wastu ei ole walmistanud. Ka Saidi kabinetist ei looda ta midagi, waid arwab, et ta kuhugi ei kölba. Suurwesiriks tahab Kiamil hakata, kui sultan teda kutsub.

Tripoli wötmisest

teatatakse weel järgmist: Itallased ei saanud Tripoli wötmisel wähematgi kahju. Italia sõjameestest ei saanud üksgi surma ega haawata ja Italia sõjalaewadest ei saanud üksgi wiga.

Kindlustustest, kust Türgi wägi lahkunud oli, leidsiwad itallased 3 surnut ja 20 rasklesti haawatut.

Kahel purustatud kindlustusel (Sultaniel ja Hamidie'l) oli kokku 60 suurtükki.

Türgi wägi on laskmise järel ära sisemaale läinud.

Italia maawäge oodatakse Tripolisse uue kalendri 10. ja 12. oktobri (see on, selle nädala teisipäewa ja neljapäewa) wahel.

Hispania streikide järel.

Partselonast kirjutatakse „Russk. Wedomostile" põhjustest, mispärast Hispanias streigid ja rahutused ei taha lõppeda.

Biskaja (Biscaya) prowintsil on alles see keskajaline eesõigus, mis aja jooksul tööliste majanduslisels ikkeks on muutunud, et ta riigi hääks ette ära määratud summa maksab. Nii on Bilbao aasta-maks 7 miljoni pesetat. See ei ole Biskaja rahwa asi, mis pääle riik selle raha wälja annab. Ja Madridi walitsust ei huwita jälle see, kuidas „majanduliselt isesei-sew Biskaja" selle raha kokku saab, mille ta oma „ülemwalitsejale" maksab. Kogukonnad ajawad ta kokku, nagu nad seda aastasadade eest on teinud: nad kõrgendawad kõige tarwilikumate asjade maksusid ja asutawad igasse külasse oma tollimaja, kes iga asja päält, mis sisse toodakse, maksu wötab.

Kui näituseks ankrutäis wiina Bilbao ümbruses natuke ringi käib, siis maksab ta päälinna tagasi jõudes mitu korda nii palju, kui säält wälja minnes. Wiina-ankur, mille hind 90 pesetat on, maksab Galdakanos 20 pesetat selle eest, et ta Bilbaost prowintsi-tollimajasse on toodud, ja 50 pesetat selle eest, et ta Galdakano wärawatest sisse lastakse.

Toiduainate hinnad on wiimase 10 aasta jooksul Biskajas suurel wiisil tõusnud. Nii on sääl lihahinnad nüüd ametlikkude teadete järel 50 protsenti ja kartulite hinnad 53 protsk. kõrgemad kui 10 aasta eest.

Aga tööpalgad on endisteks jäänud. Nagu enne, saawad töölised ka nüüd päewas 2½ kuni 3¾ pesetat (93½ kuni 140½ kopikat), ja ainult harwa 4 ja 5 pesetat (1½ rubla ja 1 rubla 87½ kopikat).

Rootsi walitsuse programm.

Üks tähtsamatest Rootsi wabameelsetest, rahwasaadik Dr. Fridtjuf Berg, kes 1905. ja 1906. aastal juba minister on olnud ja nüüd waimulikud asjad oma juhatuse alla on wõtnud, on uue, wabameelse walitsuse programmist järgmist seletanud:

1. Wabameelsed tahawad parlamentarismuse maksma panna. See on, nad tahawad selle eest hoolitseda, et rahwa enamus walitsuse politika ära peab määrama. (Et rahwas wiimastel saadikutekogu-walimistel wanameelsed wähemusesse on jätnud, siis tuleb nüüd pahempoolset politikat ajada, sellest hoolimata, et ülemkoda wanameelne on. Ei ole see ülemkoda sellega rahul, siis tuleb tema laiale saata, ja hiljuti antud seaduse põhjal tuleb uus ülemkoda walida. Nii palju kui teada, on kuningas wabameelsetele, enne kui need walitsuse eneste kätte on wõtnud, seletanud, et ta tarwilikul korral ülemkoda laiale saatma walmis on.

2. Wabameelsed tahawad teist moodi maakaitsmise-politikat ajada kui wanameelsed. Wanameelsed on oma kihutusetöö-könedes seletanud, et wabameelsed maakaitsmist nõrgendada tahawad. See ei ole õige. Kuna sotsialdemokradid maawäe harjutuste-aega lühendada tahawad, nii et see enam 8 kuud ei kestaks, waid ainult weel 6, ja kuna nemad merewäe-eelarwe wähendamist 20 milj. krooni wõrra nõuawad, ei soowi wabameelne erakond maakaitsmise nõrgendamist mitte, waid arwab ainult, et wõimalik on tugewat maakaitsmist teenistuseaja lühendamise ja wäetulude wähendamisega ühendada. Tarwis on asja erapooletult uurida ja alles siis plaani teha.

3. Edasi tahawad wabameelsed karskust toetada. Nemad on erakond, kes alkoholitarwitamist wõimalikult wähendada soowib. Kõigepäält tahab ta selle eest hoolitseda, et nõndanimetatud „kohalik keeld" maksma pandaks, mille järel kõigis kogukondades mehed ja naised, kes üle 21 aasta wanad on, selle üle wabalt wõiwad otsustada, kas nende kogukonnas joowastawaid jookisid müüa tohitakse wõi mitte.

Wene riigist.

Tartus, 26. septembril 1911.

Wenemaa erapooletus.

Kõigekõrgema käsukirjaga Walitsewale Senatile on käsk antud Türgi-Italia sõja puhul mõlemate sõdiwate poolte wastu walju erapooletust pidada. Kõik ametnikud ja eraisikud peawad Haagi konwerentsi poolt 5.—18. okt. 1907. a wäljaantud määrusi sitmas pidama, mis erapooletute riikide ja isikute õigused ja kohused maasõja kohta ära määrawad, niisama Sead. Kog., I. jaos § 828 äratähendatud määrusi meresõja kohta. Nende määruste järele wõiwad sõdiwate poolte laewad Wene sadamates ehk Wene wetes mitte rohkem kui 7 päewa wiibida, ühel ja selsamal ajal ei wõi Wene sadamas ega wetes rohkem kui 6 sõdiwa poole laewa olla. Wene sadamatesse wõib sõdiwate poolte poolt ärawõetud kaubalaewu ehk kaupa tuua, selle tingimisega, et ärawõetud laew ehk kaup kuni sellekohase kohtu otsuseni sadamasse jääb. Sadama ülematel on õigus neid kaubalaewu ka teistesse sadamatesse saata.

Süüdistusi salapolitsei wastu

jatkab „Now. Wremja" edasi. Leht tähendab, et isikuid, kelle kätte salapolitsei juhtimine oli usaldatud, pääministri isiku kaitsemine pörmugi ei huwitanud. Need isikud ei olnud Stolõpini armuosalised ja loomulik on sellepärast, et nad tema ajal oma teenistuses edasi saada ei lootnud. Bürokratilistes ringkondades olewat wäga hästi teada olnud, et salapolitsei kõrgemad ülemad seks korraks, kui Stolõpin lahkuma peaks, ametid oma wahel juba ära jaotonud oliwad. Kui Stolõpinile sellest teatati, kui halwasti tema isiku kaitsemine korraldatud on, siis seletas ta mitmel korral, et see teda ei puutu, kui aga midagi juhtuma peaks, küll siis tähendatud isikud wastutama saawad.

Soome kindralkuberneri Seyn'i

asemele, kelle ametist lahkumise jutud waikida ei taha, arwatakse Soome senati majanduse departemangu juhataja kindral Markow saawat.

Wene õhusõitjatega

on Türgi walitsus läbirääkimisi alustanud. Türgi walitsus on üksikutele Wene õhusõitjatele ette pannud sõjaplatsile maakuulajateks hakata. Õhusõitjatele pakutakse pääle maksu õhulaewade eest weel 5000 rubla kuus palka. Läbirääkimiste tagajärjed ei ole weel teada.

Semstwo arstide palka

tahetakse suurendada. Sisemiste asjade ministerium annab lähemal ajal riigiwolikogusse eelnõuu ära, mille järele semstwo arstidele, kes senini 920—1225 rbl. aastas palka saiwad, tulewikus 1500 rbl. aastas maksetakse.

Soomuslaewa „Gangut'i" wette lasmine.

24. sept. lasti neljas Weue dreadnougth, soomuslaew „Gangut" pidulikult wette. Soomuslaew „Gangut" on niisama, nagu kolm teist dreadnougthi, neist summadest ehitatud, mis seaduseandlised kogud seks otstarbeks lubanud oliwad.

Uus soomuslaew on 23 tuhat tonni, laewa pikkus on 180 meetrit ja kõige suurem laius 26 meetrit, laewa masinad on 42 tuhanda hobuse jõulised, kiirus 23 sõlme tunnis. Laewal on 12 12-e tollilist, 16 120-millim. ja mitu wähemat suurtükki, pääle selle neli weealust miinipaati. Laew on kõige paremast terasest admiraltedi laewatehases insener W. Lutheri poolt ehitatud.

Kiiewist. Kuljabko kutsuti senator Trussewitshi juurde. Senator päris tema käest aru „ohrana" korralduse üle Kiiewi pidustuste ajal. Kuljabko andis pikalt seletust oma wahekorra kohta Bogrowiga ja luges terwe rida Bogrowi „häätegusid" üles. Ka nimetas ta isikuid, keda Bogrow üles andnud oli ja keda pärast sunnitööle oli mõistetud.

Kõigekõrgemal käsul on Kiiewi ringkonna intendant kindral Erhman ja Kiiewi ringkonna inseneride ülem kindral Holostow, keda senator Medem kohtu kätte oli andnud, kohtu alt wabastatud.

Nishni-Nowgorodist. Kuberner Hwostow on 23. skp. telegrafi teel A. Makarowilt käsu saanud wiibimata Jaltasse sõita. Hwostow tahetawat kõrgemale kohale nimetada.

Jekaterinoslawist. Sõjakohus mõistis 53 anarhisti asjas 9 isikut poomisesurma, 33 sunnitööle, kuna 14 wabaks mõisteti.

Soomemaalt.

Helsingist. Soomekeelsete töörahwakursuste tegewuse üle 1910/11 on hiljuti aruanne awaldatud, millest näha on, et teadusehimu kehalikku tööd tegewa rahwa hulgas kaswamas on. Ettelugemisi peeti mõlemal poolaastal ja kahes paigas, kummagi kohas kolm korda nädalas, kaks ettelugemist korraga. Kursused kestsiwad umbes 10 nädalat. Ettelugejaid oli 19, pea kõik ülikooli haridusega mehed. Ainetest wõiks nimetada: raamatukogud ja rahwakaswatus, muusika kunstimõjust, raamatute ja raamatukogude ajaloost, Soome koolide ajaloost ja „koduõppimisest".

Sügisesel poolaastal oli kuulajaid 2582 inimest, kewadesel 2352. Kursustega ühes töötas laulukool, milles sügisel 78 ja kewadel 92 õpilast oli.

Rahwakooli kursus on Soomes 4-aastane. Ehk küll kõik õpetus ainult Soome keeli on ja üleüldse wööraid keelesid rahwakoolis ei õpetata, siisgi tuntakse ära, et seda kooliskäimist tõsise haridusе omandamiseks wähe on, iseäranis niisugusel maal, nagu Soomes, kus kodanikkude politilised ja ühiskondlised õigused nii laialised on. Esimesel kohal edasiharimise abinõuude hulgas oma üleüldise kättesaadawuse poolest oleks rahwakooli jatkukursused, nagu neid juba paarkümmend aastat Soomes tuntakse. 1899. a. peeti neid 256 kooli juures, milleks kooliõpetajatele 66,094 mk. lisapalkasid makseti; 1907/8. a. peeti neid 384 kohas ära ja makseti lisapalka 89904 m.; 1908/9 a. oli lisapalga summa 100.000 mk. Rahwakoolisid on Soomes ligi 3000.

Uusikaupungist päritolew raudfregat „City of Benares" on Hollandi rannas tormide läbi hukka saanud, kusjuures 9 meest elu olewat kaotanud.

Kodumaalt.

Elwa rahukohtus oli hiljuti järgmine asi ees: 7. sept. s. a. sõitis automobil nr. 1001, 2 wersta Elwa jaamast, Röngu poole, ilma et ta hoiatanud oleks, E. Wääri ja Andres Saarwa hobustele nii ligi, et hobused peruks läksiwad ja õnnetus juhtus. E. W. wanker läks puruks ja sääl pääl istuw E. Tobber sai käest wigastada, kuid automobil kihutas sellest hoolimata edasi. Asi anti kohtusse. Sääl seletas automobili omanik von Roth Restust, et tema ei mäleta, kas ta sel teel on sõitnud. Juht salgas oma süüdi. Rahukohtunik mõistis von Roth'i õigeks, aga juhi Sokk'i Wääri asjas kümneks ööpäewaks kinni ehk 25 rbl. trahwi maksma ja J. Wääri kasuks 35 rbl., Tobberi ja Saarwa asjus 10 ööpäewa kinni ehk 25 rbl. trahwi. Tobberi ja Saarwa kahjutasu nõudmine 165 rbl. jäi tagajärjetaks. Selle otsuse pääle kaebasiwad need edasi. 3—x.

Wõnnust. Kaagwere „Helinas" oli 18. sept. s. o. piduõhtu. Mängiti „Soo pinnal", karskusesisulist rahwa elust wõetud tükki. Sellele järgnes operett „Ikka hilja". Osawõtmine keskmine. —as.

Paidest. Idu seltsimaja pidulik õnnistamine on 2. okt. Ruumid, pääle saali, saawad weel awaramad, kui endises üürimajas, mille linnawalitsus kõrge hinna eest ära ostis.

Keedukursusele, mis põllumeeste-selts minewal aastal tahtis toime panna ja nurja läks, katsub Idu sellel sügisel elu sisse ajada. Et siin ümbruskonnas toidu walmistamise wiis tingimata parandamist nõuab, siis ei jäta wist keegi kursusele tulemata, mis ilma kauge maa taha sõitmata kättesaadawad on. Õtwa.

Wändra Põllumeeste Seltsi koosolekul 18. sept. s. a. otsustati 1912. aasta ka näitust kõigi osakondadega pidada ja näitust ajakohaselt täiendada ja uuendada. Lootuse järele saab ka näitus tulewal aastal täielikum ja parem, tänawuse näituse puudused saawad kõrwale heidetud ja näituse wastu juba nüüd kohe walmistama hakatud.

— 20./21. sept. öösel warastati Uuewändra Wiratsaare talust 2 hobust ühes riistadega ära. —mi.

Puhjast. Emujärwe põllumeeteseltsi eestseisus oli 18. sept. awaliku koosoleku Konguta wallamajasse kokku kutsunud. Päewakorral seisis ühispiimatalituse asutamine. Pikemat seletust andis instruktor A. Kalm. Koosolek tunnistas ühispiimatalituse asutamise mõtte hääks; põhjuskirjale kirjutati alla. x.

Wiljandist. Maahindamise üle (waata „Postimees" 212) kirjutatakse meile weel: Maahindamise lehtedel on ainult kohtade suurus, sissetulek erahoonetest ja üleüldine puhaskasu ära tähendatud; seletamata on jäänud, missugusesse järku mingi maatükk on arwatud.

Üleüldine arwamine on, et hindamist liig pääliskaudselt on toimetatud ja kohtadest saadaw „puhaskasu" liig kõrgeks määratud. Üleüldse kõigub „puhaskasu" 5—8 rubla wahel taalri päält. Liig kõrgeks on ka talumaadele ehitatud wabadikkude toakestest saadaw puhaskasu hinnatud. Peremees saab toa all olewast põllumaast kandimehelt wast ainult 8 rubla aastas renti, kuid hindamise järele peab tuba talule wast 20 rubla aastas puhastkasu tooma. Seesugusel lool ei ole ime, kui peremehed wabadikkude toakesi kaotama hakkawad ja meie linnade agulid wabadikkudest uut toitu juurde saawad. —l.

— Rukkiussid ja tiud on wäga mitmelpool rukkiorased ära häwitanud. Paiguti on põllud uuesti seemendatud.

Harju-Madiselt. 18. septembril pani kohalik Haridusseltsi Risti koolimaja juures näitemüügi ühes mitmesuguste lõbustustega toime. Näitemüük läks hästi korda. Pääsetähti müüdi üle 400. Asju oli wähepoole ja need osteti pea kõik ära. Sissetulek 160 rubla ümber, millest arwata 100 rubla puhast kasu järele jääb. —dr.

Hiiu-Kärdlast. Haridusseltsi pääkoosolek 18. sept. Ette loeti kuberneri kiri Haapsalu kreisiülema poolt toimepandud kewadese rewiderimise asjus. Kreisiülem on asjaajamisega kõigiti rahul olnud, aga siisgi mõned kõrwalekaldumised leidnud, ja nimelt: paaril wäikesel wäljamineku puudunud tõendawad dokumendid, paaril dokumendil tempelmargid; päätoosolekute protokollid kirjutatakse alla koosoleku juhataja ja kirjatoimetaja, aga mitte kõigi koosolijate liikmete poolt. Kreisiülem saatis ilma tempelmargita dokumendid kroonupalati, kust hiljuti seltsi esimehe nime pääle politsei kaudu teadaandmine tuli, et niisugused seltsi sisemisesse asjaajamisesse puutuwad dokumendid igasugusest margimaksust wabastatud on. Otsustati kuberneri nõudmisi täita. — Kooli suurenemise pärast on kolmandaks kooliõpetajaks August Pau Tartust walitud. Kool algas oma tegewust 22. jaan. 1910. Algusest pääle kuni mai-kuu lõpuni 1910 käis koolis 14 poisslast ja 3 tütarlast; nendest ei astunud uue kooliaasta alguseni keegi wälja. 1910. a. augusti-kuust pääle tuli lapsi juurde: 16 poisslast ja 15 tütarlast. Nendest astus 1 tütarlaps kooliaasta kestusel edasijõudmatuse pärast wälja, kuna 2 tütarlast ja 1 poisikene majanduslistel põhjustel koolist pidiwad lahkuma. 1911. a. augusti-kuu 22. päewast pääle kuni käesolewa ajani tuli uusi lapsi juurde: 22 poisslast ja 13 tütarlast, wanadega kokku 79 last. Kooli algusest kuni mai-kuu lõpuni 1910 töötas kool ühe klassiga (I. ja II. jaosk.) ühe kooliõpetaja juhatusel; 1910—1911 õppeaastal kahe klassiga (I., II. ja III. jaosk.) ja kahe kooliõpetajaga; 1911. a. pääle kolme klassiga (I., II., III. ja IV. jaosk.) kolme kooliõpetaja juhatusel. 1910. kuni 1911. õppeaastal oli 50 protsk. häid õppijaid, 35 protsk. keskmisi ja 15 protsk. nõrgapoolseid ehk päris nõrku. —p.

Pärnumaalt. Maakonna wäikelaenuasutustele (laenu- ja hoiu-ühisustele) on riigipanga Riia osakonna poolt käsk antud: neli korda aastas — märtsi-, juuni-, septembri- ja detsembri-kuul — oma äriseisu üle riigipangale aru anda, ja nimelt selle wormi järele, missuguse järele need laenu-asutused aru andma peawad, kes riigipangast laenusid wõtawad. Aruanded peawad aruande-kuu 15. päewaks Riiga ära saadetud olema.

Sellega on Pärnumaa laenu- ja hoiu-ühisustele hulk tööd juurde tulnud, mis iseäranis sellepoolest raske on, et aruanded selle wormi järele tehtud peawad olema, milles ühisused oma raamatuid ei pea.

Tallinnast. Linnaameti 1910. a. aruanne on ilmunud. Selle järele oleks:

Sissetulek:

1.	Liikumata waranduste maksu	153428 r.	54 k.
2.	Patendimaksu	110847 „	63 „
3.	Hobuste- ja koertemaksu	11443 „	— „
4.	Mitmesugused maksud	1684 „	75 „
5.	Linna waranduste ja obrokite sissetulek	141588 „	86 „
6.	Linna ettewõtetest	303740 „	96 „
7.	Abiraha linnale ja tagasi saadud kulud	150076 „	95 „
8.	Mitmes. sissetulekud	87421 „	26 „
	Kokku	960232 r.	45 k.

Wäljaminekute kokkuwõte:

1.	Walitsuseasut. ülewalpidamine	8426 r.	27 k.
2.	Linnaomawalitsuse ja waestelastekohtu ülewalpidamine	67205 „	75 „
3.	Wangikodade kütmiseks ja walgustamiseks	4451 „	85 „
4.	Korterimuretsem. sõjawägedele	68609 „	96 „
5.	Linnapolitsei ülewalpidamine	102907 „	41 „
6.	Tuletõrjujate ülewalpidamine	14851 „	67 „
7.	Linna hääs korras hoidmine	115910 „	96 „
8.	Linna ettewõtete ülewalpidamine	206829 „	59 „
9.	Rahwaharidusе pääle	141094 „	77 „
10.	Kogukondlise hoolekandmise pääle	33268 „	26 „
11.	Arstliseks, loomaarstliseks ja terwishoidliseks otstarbeks	43463 „	73 „
12.	Maksude maksmiseks	7866 „	09 „
13.	Liikumata waranduste korraldamiseks	19541 „	03 „
14.	Wõlgade tasumiseks	78987 „	49 „
15.	Kapitalide juurdearwamine	1200 „	— „
16.	Mitmesugused wäljaminekud	64086 „	52 „
	Kokku	978700 r.	95 k.

Kõige rohkem on kulutatud linna ettewõtete ülewalpidamiseks, nimelt wähe üle 21 protsendi; sellele järgneb rahwaharidus umbes 14½ protsendiga, linna hääs korras hoidmine ligi 12, ja linnapolitsei 10½ protsendiga. Sõjawägede korterid läksiwad linnale natuke üle 7 protsendi maksma.

Seda ja teist.

Kuu täpid. Kuu täpid on alati ja igalpool rahwa uudishimu äratanud. Nende täppide seletused kannawad, nagu rahwa muinasjuttudest näha, täitsa antropomorfilist iseloomu. Suuremalt osalt näiwad need täpid inimese kujutused olewat, keda karistuseks kuu pääle üle wiidi, et kõik teda waataksiwad. Saksa, Skandinawia, Anglo-Saksi, Wene ja isegi Hiina muinasloo järele karistati kuu-inimest usulise eksituse pärast; mõnikord süüdistatakse seda mehikest halastamatuses ja lahkusetuses. Wagajutt kõneleb mõnikord ka sellest, et see mehike öösel wargil käis ja selle eest kuu pääle maailma otsani mõisteti.

Prantsusemaal arwatakse, et keegi Baseni nimeline habemeajaja puid, mis Jaanipäewaõõsise tuleriida tarwis oliwad walmistatud, warastada oli tahtnud ja selle eest kuu poolt ära neelati. Teiste muinasjuttude järele tolgendab kuu pääl Juudas. Belgias ja Wenemaal walitseb arwamine, et kuu pääl Kain oma nägu kätega warjab ja ennast näidata ei julge; mõnes paigas jälle arwatakse, et kuu pääl igawene juut asub. Eesti jutt kuutõrwajast tohiks tuttaw olla.

Kuu-inimese kohta on wiiskümmend wagajuttu (legendat) korjatud. Nende seast kõneldakse kolmeskümneswiies jutus sellest, et mehikest oma isanda waranduse warastamise pärast karistati. Ühes Prantsuse maakonnas waadatakse kuu täppide pääle kui Püha Neitsi kujutuse pääle; säälsamas peetakse päikest Jumala auuwalguseks. See arwamine on paganausu aegadest pärit, kui Dianat kuuks ja Apollot päikeseks peeti.

Prantsusemaal arwatakse mõnes paigas, et kui naesterahwas noorekuu ajal raskejalgseks jääb, siis tal poisslaps sünnib, kui ta aga täiskuu ajal raskejalgseks jääb, siis saab ta tütarlapse. Niisamati arwatakse paljudes kohtades, et kuu waimuannete pääle mõjub, wähee malt mõnede inimeste juures. Kuuhaigusp õhjuseks peetakse, nagu teada, osalt waimuhaigust. XVIII. aastasajal öeldi fantastiliste kalduwustega inimese kohta, et tal kuu pääs on. Meremehed usuwad weel praegugi, et kuukiired terwisele kahjulikud on. Normandias süüdistatakse kuud selles, et ta kiwa sõõb ja katuseid rikub ning kaewusid kihwtitab.

Rcdt.

482

„Jah, näen küll," wastas poiss.

„Selle nimi on Sonsjället," kõneles ronk edasi, „ja sa wõid uskuda, ennewanasti asus sääl palju huntisid."

„Wististi oli neil sääl ka hää peidukoht," tähendas poiss.

„Inimestel, kes siin all orus oliwad, oli nende pärast raske läbi saada," ütles Bataki.

„Waheset tuleb sul mõni ilus lugu huntidest meelde, mida sa mulle wõiksid jutustada?" küsis poiss.

„Ma olen kuulnud, ennewanast olewat Sonsjälleti hundid kord ühele mehele kallale tunginud, kes ümber rändas ja puunõuusid müüs," ütles Bataki. „Ta oli Hedest pärit, külast, mis mõni penikoorm kõrgemal, kui meie oleme, orus on. Oli talwe aeg, ja hundid ajasiwad teda taga, kui ta parajasti üle Ljusnani jää sõitis. Huntisid oli oma üheksa, kümme tükki, ja Hede mehel ei olnud mitte hää hobune, nõnda et tal pääsmiseks suuremat lootust ei olnud.

Kui mees huntisid huluma kuulis ja nägi, kui suur hulk neid oli, kes teda taga ajasiwad, kaotas ta ärakaalumise selguse ja ei mõtelnudgi selle pääle, et ta pütid, napid ja wannid sõiduriistalt maha oleks pidanud wiskama, et koormat kergemaks teha. Ta andis ainult hobusele piitsa ja see katsus jooksta, mis ta jaksas, aga mees sai peagi aru, et hundid ikka lähemale jõudsiwad. Kallastel ei asunud inimesi, ja kuni lähema taluni oli weel oma paar penikoormat maad. Ta arwas oma wiimase tunni tulnud olewat ja ta tundis, kuidas ta hirmu pärast tarretas.

Kuna ta nagu halwatult koorma otsas istus, nägi ta, et kuusekõsade wahel, mis tee äratähendamiseks jää sisse oliwad pistetud, midagi liikus. Ja kui ta nägi, kes see oli, tõusis hirm temas weel mitu korda suuremaks kui see enne oli olnud.

Mitte hundid ei tulnud talle wastu, waid wana, waene naene. Ta nimi oli Finn-Malin ja ta hulkus ühest kohast teise. Ta lonkas weidi ja seljas oli tal küür, nõnda et teda juba kaugelt ära wõis tunda.

Naene läks just huntidele wastu. Wististi oli asi nõnda, et regi need ta eest ära warjas, ja Hede mehele sai silmapilk selgeks: kui ta wanast naeset hoiatamata mööda kihutas, wiimane murdja[illegible] just lõugade wahel jooksekis ja kuna nad ta lõhki käris[illegible]siwad, [illegible], nõuudekaupleja, nende käest ära pääsnu[illegible].

483

Wana naene komberdas kepi najale toetades aegamööda edasi. Kui mees teda mitte ei aitaks, oleks ta kindlasti kadunud olnud. Aga kui ta ka tema ree pääle oleks lasknud tulla, ei olnud sellega siisgi weel mitte öeldud, et wanamoor pääsnud oleks. Wõttis ta tema pääle, siis saiwad hundid nad arwatawasti kätte, ja niihästi mees kui ka wana naene ja hobune oleksiwad surma saanud. Ta pidas aru, kas mitte kõige õigem ei ole üht elu ohwerdada, et kahte teist päästa.

Need mõtted käisiwad tal wälgu kiirusel pääst läbi, kui ta wana naist silmas.

Aga sellest ei olnud mitte weel küllalt, ta pidi ka selle pääle mõtlema, kuidas tema käsi pärast seda käiks, kas ta tunneks südametunnistuse piina, et ta wana inimest mitte ei aidanud, wõi saiwad inimesed teada, et ta eidega kokku oli juhtunud ja talle mitte ei olnud abiks olnud.

See oli raske katsumine, mis ta pääle oli tulnud. ‚Parem oleks olnud, kui ta mulle sugugi wastu ei oleks tulnud,' ütles ta iseenesele.

Sel silmapilgul lasksiwad hundid walju hulumist kuulda. Hobune ehmatas koledasti, pani tulise kiirusega jooksma ja tormas kerjusest naesterahwast mööda.

Ka see oli huntide hulumist kuulnud, ja kui Hede mees mööda kihutas, wõis ta naese näost lugeda, et see teadis, mis tal oodata on. Kerjus oli seisma jäänud, suu karjumiseks awatud ja käed abi otsides laiale laotatud, aga ta ei olnud karjunud ega katset teinud ree pääle pääseda. Oli wist midagi olnud, mis teda ära oli kiwistanud.

‚Ma pean wist küll nagu paha waim wälja näinud olema, kui ma tast mööda sõitsin,' mõtles mees.

Ta katsus nüüd häädmeelt tunda, kus ta kindel oli, et ta ära oli pääsnud. Aga selsamal silmapilgul hakkas tema süda kangesti walutama. Ta ei olnud ialgi enne oma südametunnistuse wastu teinud, ja nüüd oli ta meelest, nagu oleks ta terwe oma elu ära hukanud.

‚Ei, ei, mingu kuidas tahes,' ütles ta ja pidas hobuse kinni, ‚aga ma ei wõi teda mitte üksinda huntide kätte jätta.'

Suure waewaga sai ta hobuse ümber pöörda, aga see läks siisgi korda ja peagi oli ta jälle wana eide juures.

' 5—8 rubla wahel
eks on ka talumaadele
kestest jaadaw puhas-
s saab toa all olewast
helt wast ainult 8
hindamise järele peab
la aastas puhastkasu
ei ole ime, kui pere-
e toakesi kao-
ie linnade agulid wa-
rde saawad.
—l.

ja tiud on wäga
ira häwitanud. Pai-
emendatud.
18. septembril pani
lts Risti koolimaja
i ühes mitmesuguste
äitemüük läks hästi
üle 400. Asju oli
pea kõik ära. Sisse-
millest arwata 100
jääb. —dr.

riduseseltsi pää-
te loeti kuberneri kiri
lt toimepandud kewa-
Kreisiülem on asja-
olnud, aga siisgi mõ-
dnud, ja nimelt: paa-
puudunud tõendawad
nendil tempelmargid;
kirjutatakse alla koos-
oimetaja, aga mitte
poolt. Kreisiülem saa-
dokumendid kroonupa-
nehe nime pääle polit-
uli, et niisugused seltsi
puutuwad dokumendid
ust wabastatud
nõudmisi täita. —
on kolmandaks kooli-
rtust walitud. Kool
aan. 1910. Algusest
ni 1910 käis kolis
t: nendest ei astu-
guseni keegi wälja.
äle tuli lapsi juurde:
ast. Nendest astus 1
usel edasijõudmatuse
arlast ja 1 poisikene
koolist pidiwad lah-
uu 22. päewast pääle
uusi lapsi juurde:
ast, wanadega kokku
kuni mai-kuu lõpuni
ssiga (I. ja II. jaosk.)
; 1910—1911 õpe-
II. ja III. jaosk.) ja
11. a. pääle kolme
IV. jaosk.) kolme
910. kuni 1911. õpe-
õppijaid, 35 protsf.
gapoolseid ehk päris
—p.

onna wäikelaenu-
hoiu-ühisustele) on
a poolt käsk antud:
märtsi-, juuni-, sep-
— oma äriseisu üle
a nimelt selle wormi
d laenu-asutused aru
pangast laenusid wõ-
d aruande-kuu 15.
ud olema.
laenu- ja hoiu-ühi-
uurde tulnud,
raske on, et aruan-
ehtud peawad olema,
atuid ei pea.

aameti 1910. a.
Selle järele oleks:

lek:

te	153428 r.	54 k.
	110847 „	63 „
u	11443 „	— „
	1684 „	75 „
a		
	141588 „	86 „
	303740 „	96 „
a-		
	150076 „	95 „
	87421 „	26 „
tu	960232 r.	45 k.

kokkuwõte:

l-	8426 r.	27 k.
a		
	67205 „	75 „
s		
	4451 „	85 „
	68609 „	96 „
	102907 „	41 „
l-		
	14851 „	67 „
	115910 „	96 „
	206829 „	59 „
	141094 „	77 „
	33263 „	26 „
	43463 „	73 „
	7866 „	09 „
e		
	19541 „	03 „
	78987 „	49 „
	1200 „	— „
	64086 „	52 „
u	978700 r.	95 k.

atud linna ettewõtete
wähe üle 21 prot-
ahwaharidus umbes
ääs korras hoidmine
10½ protsendiga.
ad linnale natuke

— Uus kinematografide aktsiaühisus. Lõuna-Saksamaa kinematografide-wabriku Seischachi ja Co. Wenemaa asemik N. Schlicht wiibib praegu Tallinnas. Tal on nõu uut ülewenemaalisi kinematografide aktsiaühisust asutada, mis selleläbi teistest kinematografidest lahku läheks, et ta rohkem teaduslikke piltisid tooks.

— Äkilise surma juhtumine gümnasiumis. Reede kella 12 ajal suri Nikolai gümnasiumi õue pääl 4. klassi õpilane 15-aastane Harald Erikson äkki ära. Surma põhjuse teadasaamiseks lõigatakse surnukeha lahti.

Imelik nähtus.

Reedene „Päewaleht" kurdab selle üle, et sissetulekud ehitatawa Tallinna Eesti teatri hääks wiimasel ajal õige wäheseks on jäänud ja teatab, et lähemate päewade sees teatri ehitamise hääks suurem näitemüük toime pandakse. Imestama paneb meid see nähtus, et seni ajani sellest näitemüügist, mida esimestel oktobri-kuu päewadel ära tahetakse pidada, awalikult pea midagi kuulda ei ole olnud. Suurem näitemüük ehitatawa hiiglahoone hääks huwitab ometigi laiemaid ringkondi ja selle eeltööd peaksiwad terwet seltskonda kihama panema.

Mis peaks küll sarnase waikse eeltöö põhjus olema? Kas wast mitte halb südametunnistus?

Kuulu järele on näitemüügi mõte alles mõni nädal tagasi elusse tekkinud. Lühikene aeg ei luba laialdasemaid ettewalmistusi ja sellepärast olewat näitemüügi toimekond otsustanud umbes samasugust pidu toime panna, nagu kolme aasta eest kuulsaksaanud „Estonia" näitemüük oli. Pää-sissetulekuhalikaks on alkoholiläbimüük ette kawatsetud, mida nii korraldatakse, et isesugused napsu, õlle, punshi, bowle, likõri ja wahuweini lauad sisse seatakse.

On ju õige, et seesugust näitemüüki awalikult laiemalt propaganderida ei wõi. Ei ole ka põhjust wähese sissetuleku üle ehitatawa teatri hääks kurta, kui ajaga ühes ei suudeta elada.

Tartu teated.

Tartus, 26. septembril 1911.

Ülikoolist

Prof. Saweljewi järeltuleja asjus ülikooli polikliiniku direktori koha pääle, on haridusminister „Retshi" teatel Tartu ülikooli rektorile kirja saatnud, milles ta arstiteaduskonna nõuukogule soowitab ette panna Peterburi sõjawäearstiteaduse akademia eradotsendi, Dr. W. teadusliste tööde kohta oma arwamist awaldada. Seda meest (keda rahwusliste gruppede organiseerimiste poolest tuntakse) tahab minister, nagu kuulda, ülikooli polikliiniku õpetoolile aidata. Ülikooli arstiteadusekonna nõuukogu aga jättis selle „era"-kirja tähelepanemata ja tunnistas ainsaks teeks, mille kaudu uus professor walida tuleb, wõistluse, kus kõigi kohasoowijate teaduslised tööd hindamisele tulewad.

Wõistluse wäljakuulutamiseks on arstiteaduskonna nõuukogu otsustanud ministrilt luba paluda.

Teater.

Sardou „Wiimane kiri".

Erutusest wärisedes ja kahwatanud näoga on Sardou nowembri-kuul 1874 teatri kulissidetaga seisnud, kui tema tükki „La Haine" esimest korda etendati. Ta teadis, et siin tema elu üle otsustatakse, selle üle, kuidas tema näitekirjanduse põllul peab kujunema. Selles tükis oli ta oma hinge katsunud anda, oli puhast kunsti katsunud pakkuda, sellest hoolimata, mis publikum sellest arwab; seni oli ta ainult nalja teinud, oli suurele hulgale seda andnud, mis see soowis, oli kuulsaks ja rikkaks saanud, kuid nüüd tahtis ta enesele ka kord tõsist, puhastwerd kunsti lubada. Selle tüki oli ta oma südamewerega kirjutanud ja nüüd ootas ta wärisedes otsust. Ja tükk kukkus läbi. Ja järgmisel päewal laskis ta kõigis ajalehtedes pühalikult seletada, et ta ennast kohustab, mitte ialgi ühte meistritööd kirjutama, sest et parislased niisugustest töödest lugu ei pidawat. Ta on sõna pidanud, tähendab Bahr, kes selle ülemaltähendatud episodi jutustab.

Meistritööd tema näidendid selles mõttes ei ole, et nad su hingele midagi pakuksiwad, ka selles mõttes mitte, et nad suurte ideede kandjateks oleks wõi suuri ideesid kandwaid inimesi näitelawale oleksiwad toonud. Kuid oma näitelawalise tehnika poolest on nad seni küll iga maa näitekirjanikkudele eeskujuks ja uurimiseaineks, terwe selle „Mache" poolest, mida Blumenthalid ja Kadelburgid nii maitserikkalt ja lõbusalt asjata kätte püüawad saada.

Eilane „Wiimane kiri" on kõigele sellele tõenduseks, mis eelpool öeldud. Üksgi nendest näitelawal olewatest inimestest ei seisa mõne tõsise idee teenistuses, kuid nad on lõbusad tüüpused. Neid on nii palju, neid kihiseb esimeses waatuses nii läbisegi, et meil, mis esimesse waatusesse puutub, küll ühe weaga tegemist on, sest nii suur inimeste hulk ei lase mitte selgelt küllalt igaühe otstarbet ja wahekorda teineteisega seletada. Alles teine waatus palub õige lõbusaid situatsioonisid ja kahekõnesid, kuna kolmanda waatuse tõus lõbusat mõju weel tugewalt tõstab.

Etenduse juures oli märgata, et ettekandmine suurema läbitöötamise järel weel rohkem wõib pakkuda, ehk küll seegi, mis pakuti, õige palju lõbu sünnitas. Üksikutest osadest kõnelemise lükkame järgmise etendamise pääle edasi.

Berlini kooliõpetajate laulukoori solokwartett Bürgermusses.

Solokwarteti moodiaeg meie juures oli möödaläinud aastajaga 80. ja 90. aastate ümber. Siis kui rootslased sagedad wõõrad meie aulas oliwad ja kui laulus Kanepi kwartett Hans Kanniga eesotsas kodumaal, Soomes ja Peterburis kontserdid andis.

Kui nüüd kontserdis solokwartetti kuuled, siis tuleb tahes ehk tahtmata wõrdlus nende tenoritega meelde.

Nii ilusa kõlaga tenori hääli, kui Hans Kannil sellel korral oli, tuleb harwa ette. Kui tema Abti „Õhtu laulu", ehk tema hommikulaulu „Kui kukad laulwad hommikul" ehk jälle Brosda „Mäe kõrgelt kingult" kuulsid, siis kõlas see hääl nii õõbedaselt ja ilusalt, et süda otse soojaks kuuldes läks.

Berlini solokwartett: Weyer, Hagendorf, Rache, Kordewan, laulis hästi. Iseäranis ilus ja kindel hääl oli I. bassil. Solokwarteti päämõju seisab üksikute lauljate häälte paenduwuses ja tema pianos — wähem jõuus. Seda tarwitasiwad berlinlased targu. Nende pianissimo Mendelssohni „Kes on sind sa kaunis mets" ja teistes lauludes oli päris suurepäraline. Ettekanne oli hästi läbimõeldud, nõnda et päris lõbu oli neid kuulda.

Kontserdil kaasaitajateks oli Tartu Saksa meestekoor hr Wagneri juhatusel.

Selle koori ettekannetest oli kõige parem Fahlmann. Laul sai suure jõuuga lauldud, aga selle all kannatas järgmine „Weckruf", kus hääled wäsinult ja puhtuseta kõlasiwad. e.

„Tartu Eesti Ew. Nooresoo eest hoolitsemise seltsi" uute ruumide pidulikust awamise-õhtust oli eila 25. sept. rohkesti inimesi osa wõtmas. Pidukõnes heitis õp. A. Klasep pilgu seltsi 13-aastasesse minewikku ja nendesse soowidesse, mis seltsil korteri asjus olnud. — Nüüd on seltsil kord oma korter: saal, harjutuste-, lugemise- ja 2 einelauatuba. Seltsi ruumides on ka theemaja awatud. — Pidul kandsiwad nooredmehed laulu- ja mängupalasid, ilulugemist ja wõimlemiseharjutusi ette. Õp. A. Habicht kõneles lõpuks ka noortemeeste uuest kodust ja soowis, et see waim, mis kodu koduks teeb, kohe temas maad wõtaks.

Seltsile oli selleks päewaks wäljaspoolt õnnesoowisid tulnud ja kingitusi tehtud.

Soowida oleks, et Tartu linna nooredmehed seltsi tööst tema sõbralikkudes ruumides osa wõtaksiwad. Bern.

Kohalik Wene selts „Rodnik"

pühitses eila oma 25 aasta kestusepäewa. Kell 1 p. l. oli seltsimajasse, Riia uul. 44, hää hulk seltsiliikmeid ja kutsutud wõõraid pidulikule aktusele kokku kogunud. Aktus algas jumalateenistusega, mille juures ülempreester Alejew waimuliku kõne pidas. Selle järele terwitas seltsi president P. Rutski pidulisi ja hindas lühidalt seltsi 25-aastast tegewust, kusjuures ta rõhuga toonitas, et seltsi pääülesandeks ikka olnud ja praegu on „Wene asja Balti piirimaal jõudumõõda edendada"; seltsi tegewus on trooni kõrguselt hääkskiitmist leidnud, sest selts on õndsa keisri Aleksander III. isiklikul tahtmisel kuue aasta jooksul 500 rbl. iga-aastast abiraha saanud.

President lõpetas oma kõne ettepanekuga Keisri Majesteedile Liiwimaa kuberneri kaudu truualamliste tundmuste ja lapseliku armastuse awalduse telegrammi saata. Ettepanek wõeti hurra-hüüetega wastu, millele keisrilaulu laulmine koosolejate poolt ja mängimine Krasnojarski polgu muusikakoori poolt järgnes.

Selle järele luges eestseisuse liige Rasumow aruande seltsi 25-aastase tegewuse üle ette. Selts asutati a. 1886 14 mehe poolt, pääasjalikult kooliõpetajate poolt, „sel ajal kus praegune Jurjew mitte üksi nime poolest teine ei olnud kui praegu. Wene inimene, keda saatus siia kandnud oli, elas siin natuke teistsugust elu kui praegu. Oma kaugest kodumaast lahti kistud, põrkas ta siin niisuguste nähtustega kokku ja pidi nendega leppima, mis talle alati meelde tuletasiwad, et ta siin wõõras juurdetuleja on, kes kohalikkudele elanikkudele wõõras ja soowimata on. Sääl kõlas keiser Aleksander III. käsk Baltimaa elujärge ja tema wahekorda riigi teiste osade wastu selgeks teha. Sääl tuli Wene inimestele uus elu sisse, sest nad tundsiwad oma südames paremate päewade koidikut" — ja nad asutasiwad Wene seltsi, nime all: perekondlik kooliõpetajate ühisus „Rodnik". 1893. a. muudeti põhjuskirja, mille põhjal selts õiguse sai oma ruumides kaswatusteduslisi koosolekuid, rahwalikke ettelugemisi, kirjanduslisi õhtuid, näitemängusid, kontsertisid ja lõbuõhtuid toime panna. 1888. ja 1889. a. plaanitseti seltsile oma maja ehitada, kuid sellest ei tulnud midagi wälja, sest et sündsat kohta ei leitud. 1896. a. muutis selts oma nime: „Jurjewi perekondlik seltskondlik ühisus", sest seltsis ei olnud mitte üksi kooliõpetajad liikmeteks, waid inimesed kõiksugu elukutsetest, nagu professorid, ametnikud, kaupmehed. Seltsi auuliikmeteks on olnud endine siinne korpusekindral Adamowitsh, endised Riia õpekonna kuratorid Kapustin, Lawrowski, Iswolski ja praegune Prutshenko, endised Liiwimaa kubernerid Surowtsew ja Pashkow endised rahwahariduse ministrid Bogolepow ja Wannowski. Oma ruumides on seltsil au olnud kõrgeid wõõraid wastu wõtta, nimelt Liiwimaa kuberneri Surowtsewi, rahwahariduse ministri Bogolepowit, Riia ja Miitawi piiskoppisid Agafangelit ja Joanni, Riia õpekonna kuratorid Schwartzi, Iswolskit ja Prutshenkot. Ettelugemisi seltsi ruumides on pidanud professorid Tshish, Newsorow, Krasheninikow, Krasnoshen ja t. Pääle selle on „Rodnik" alati Wene elu tähtsamatest sündmustest elawalt osa wõtnud: Prause presidendile Felix Faurele terwitusetelegrammi saatnud, kui see Wenemaal wõõrsil käis: Riia piiskoppkonna 50-aastaseks kestusepäewaks piiskopp Agafangelile telegrammi saatnud; kindraladjutant Wannowskile adressi saatnud, kui see rahwahariduse ministriks sai; Tartu ülikoolile saja-aastaseks jubileumiks õnne soowinud; 1904. a. kui Jaapani sõda algas, keisrile truualamlise telegrammi kuberneri kaudu saatnud ja selle eest keiserliku tänu osaliseks saanud jne. Wiimane sarnane sündmus oli kaastundmuse telegrammi saatmine kadunud pääministri Stolõpini prouale.

Siis järgnesiwad õnnesoowid. Kõige enne soowis õnne ja andis adressi ära Krasnojarski polgu komandör, iseenese ja polgu ohwitseride nimel, kellele seltsiruumid alati kui auuwõõrastele lahti on. Selle järele soowis õnne ja andis adressi ära „Rishski Westniku" toimetuse saadik — „Rishski Westniku" poolt ja Riia Wene klubi „Russkaja Besseda" poolt— „Rodnikule" sellel põllul töötamise eest, millel „Rishski Westnik" juba 43 aastat töötab! Siis soowisiwad Miitawi Wene seltside, Tartu suure gilde, Tartu Wene awaliku raamatukogu, Tartu Saksa seltsi „Ressource", Saksa Käsitöölisteseltsi ja Wabatahtlikkude Tuletõrjujateseltsi asemikud õnne. Selle järele loeti õnnesoowitelegrammid ette: Riia ja Miitawi piiskopi Joanni poolt, kubermangu ülema kammerherra Kelepowski poolt, Riia, Wõru, Walga ja Tallinna Wene seltside poolt, „Bürgermusse" ja „Wanemuise" seltside poolt, ajalehe „Olewiku" toimetuse poolt, korporatsioni „Frat. Rigensis'e" poolt, eemalolewate seltsiliikmete ja auuliikmete poolt ja õpetajate Wittrocki ja Klasepa poolt. Pidu lõppes shampanjeri-joomisega esiti Keisri Majesteedi terwiseks, siis „Rodniku" auuks jne.

Kell 7 p. l. oli pidujõõk seltsiliikmetele ja kutsutud wõõrastele, ja täna õhtu on pall.

„Karskuse Sõbras" kõneles eila pääle lõunat A. Koger toiduainete kokku seadest. Kõne oli huwitaw ja kuulajaid saal tungil täis. Tulewal pühapäewal kõneleb seesama kõneleja aine üle: „Maitsetoitude wäärtusest". Ka.

Tarwitajate-ühisuse „Edasi" eestseisus, mis wiimasel pääkoosolekul uute liikmetega täiendati, jagas ametid enda keskel järgmiselt ära: esimees — E. Juhanson, tema abi — P. Kolo; kirjatoimetaja — Wiilo, tema abi— Saag; kassapidaja — J. Kiilak, tema abid— Kenn ja pr. Laksberg.

Leiwa müümisel ühisuse kauplusest otsustati kõigile ostjatele iga täie wiie naela pääl 1 kop. hinnaalandust teha, nii et kes 5—9 naela korraga ostab, saab 1 kop. hinnaalandust, 10—14 naela ostja 2 kop. jne. —n.

Naesterahwa pika kübaranõela läbi sai üleeila õhtul kohalikus raudteejaamas keegi üliõpilane sedawõrd silmast wigastada, et ta arstiabi pidi otsima. Kas ei saaks neid õnnetuid nõelu ometi kord selleläbi kahjutaks teha, kui juba ilma nendeta kuidagi läbi ei saada, et neile kaitsjad otsa kruwitakse.

Jahipüsside ja lihtsate rewolwrite müümiseks Tartus, Lossi uul. nr. 16 on Wilhelm Albrechtile luba antud.

Külgehakkawatest haigustest on wiimase 4 päewa jooksul kohalikule linnaarstile teatatud: kõhutüüfus — Pikas uul. nr. 48; farlak — Meloni uul. nr. 7, krt. 3, Piiri uul. nr. 6 b, Pärna uul. nr. 21, krt. 1, Fortuna uul. nr. 20, Wene uul. nr. 13, Meltsiweski uul. nr. 29 ja 80 krt. 3; difteritis — Kloostri uul. nr. 6.

Uuemad teated.

Kooliõpilaste raudteesõiduks

on otsustatud kolm korda aastas kooliwaheaegade puhul 25 protsenti 3. klassis hinnaalandust anda. Keskkoolide ja alamate koolide kaswandikkudel on see hinna-alandus ka 2. klassis. Õpereisides puhul on hinna-alandus 50 protsenti. Alamatel koolidel on õpereisidel kuni 50 werstani sõit prii. Raudteekoolide õpilastel ja raudteeametnikkude lastel on reis maksuta. Eesõigused antakse ka alamkoolide kooliõpetajatele, kui nad kooliõpetajate-kursustele ja kursuste poolt ettewõetud õpereisidele sõidawad. Eesõigusi saawad weel talupojad, kes põllumajanduslistele kursustele sõidawad.

Uued raudteed Kuramaal.

I. juurdeweo raudteede selts on luba saanud uue kitsarööpalise — Riia-Bauske-Kowno — raudtee sihti ajama hakata. Uuest raudteest näewad ajalehed iseäranis Liibawi kaubandusele kahju, kuna Kowno kubermangu saadused edaspidi Riia kaudu wälja weetaks.

Niisama on ehitusel Hafenpoti-Frauenburi kitsarööpaline, mis rahwarikastest kohtadest läbi läheb.

Waldade ühendamine. Tallinna kubermangu talurahwa-asjade kommisjon on otsustanud 1912. a. jaan. Udewa walda Weinjärwe wallaga ja endist Waali kogukonda Koigi wallaga ühendada.

Kahjulikkude putukate häwitamiseks tahab põllutöö-pääwalitsus kaasa aidata. Oma ringkirja läbi palub ta põllumeeseteltsisid 1. oktobriks teatada, kui palju nad soowiwad 1912. a. jaoks wasewitrioli ja Schweinfurti rohelist tellida. Ühes seega tuleb ⅔ tellimisehinnast Peterburki päärenteisse saata. Schweinfurti roheline läheb umbes 10 r. 05 k. ja wasewitriol 4 rbl. 15 kop. puud maksma.

Lubasaamised. Liiwimaa kuberneri poolt on luba antud Emilie Reimanile Pärnus, Rüütli uul. nr. 47, raamatukaupluse awamiseks ja Mihkel Reinholdile Toris, „Wakfi" talus, jahitarwituste müümiseks.

Telegrammid.

Peterburi telegrafi-talituselt.

Türgi-Italia sõda.

Kas sõda wõi rahu?

Konstantinopolis, 24. sept. — „Tanin" nõuab sõja edasipidamist. Ta kinnitab, et riigid rahu Balkani poolsaarel alal hoiawad ja annab nõuu kõiki itallasi Türgimaalt wälja ajada, et nemad Italias oma hääled nende häältega ühendaksiwad, kes sõjaga rahul ei ole.

Konstantinopolis, 24. sept. — Otomani agentur teatab: Ministrite nõuukogu tegi otsuseks kõiki itallasi Türgimaalt wälja saata.

Türgi saadik Wienis Reshid-bei ei wõtnud wälimiste asjade ministri kohta wastu.

Türgimaa palub rahu ja wõtab kõik Italia tingimised wastu.

Konstantinopolis, 25. sept. — Türgimaa palub rahu ja wõtab kõik Italia tingimised wastu. Itallaste wäljasaatmise otsus jääb täitmata. Ministrite nõuukogu tegi selle otsuse hilja õõsel, selle järel kui ta Austria poolt tähtsa teadaandmise oli saanud.

Otomani agentur teatab: Türgi walitsus otsustas suurriikide poole uuesti kirjaga pöörda ja neilt waheltkõnelemist ja abi werewalamise lõpetamiseks paluda.

Uued wõitlused Albanias rannas.

Konstantinopolis, 24. sept. — Otomani agentur teatab: Italia laewad lasksiwad Giovanni di Meduat. Kindlustused wastasiwad. Üks paat, kus maale saadetaw wägi pääl oli, lasti põhja ja üks Italia laew sai wiga. Italia laewade tuli ei teinud linnale kahju. Itallased läksiwad ära.

Konstantinopolis, 25. sept. — Italia laewad käisiwad eila kõigi Adria mere ääres olewate Türgi sadamate ees ja lasksiwad San Giovanni di Meduat, Varantat ja Reshadiot, sellepärast et Türgi kindlustused Italia ristlejaid kaubalaewade waatamise ajal oliwad laskinud.

Austria-Ungarist.

Budapestis, 25. sept. — Poolametlik „Ung. Korr." teatab, et Bosnia raudteedel wiljawedamiseks wagunisi enam ei anta, sellepärast et sõjawäge rohkem wedama hakatakse. — Ajalehed ütlewad seda sõnumit tuues, et see sõja eest hoidmist Balkani poolsaarel tähendab.

Italia pääministri kõne.

Turinis, 25. sept. — Giolitti auuks anti kuninglikus näitemajas pidusöök. Osawõtjaid oli 1100, nende hulgas ministrid ja 600 senatorit ja saadikutekogu liiget. Giolittile awaldati suurel wiisil auu.

Giolitti ütles oma pidukõnes pääle muu: Kui nüüdne ministerium ennast parlamendile esiteles, ütles ta, et ta kolmiklepingule täiesti ustawaks tahab jääda, kõigi riikidega südamelik sõpruse politikat tahab ajada ja rahu alal püüab hoida. Aga kuna me rahust lugu peame, ei wõi me rahuliku elu armastuse pärast maa elu-kasusid ega rahwuse auu ohwerdada. Ajalugu õpetab, et walitsused, kes endid kõigi sotsialsete klasside asemikkudeks wõiwad lugeda, oma maa suurte kasude agarad kaitsjad on ja mitte ainult otsekohese kasu pääle ei mõtle, waid ka kauge tulewiku pääle. On sündmusi, mis ajalooliseks saatuseks on, millest rahwas mööda ei saa minna. Niisugustel silmapilkudel on walitsus kohustatud wastutust oma pääle wõtma, sest wiiwitamine tähendaks politiilise lagunemise algust, mis tagajärgesid wõiks tuua, mida rahwas palju aastaid ja wahel aastasadasid wõiks kahetseda. Meie saame parlamendi ja maa otsust rahulikult ära ootama ja saadame maa- ja merewäele terwiseid, mis täit usaldust nende ja Italia rahwa wastu awaldawad.

Piisas, 25. sept. — Kuningapaar, auujärjepärija ja printsessid wõeti hüüetega kuningapaari, maa- ja merewäe ja Italia Tripoli auuks wastu.

Tripoli laskmine ja wäesaatmine Tripolisse.

Konstantinopolis, 24. sept. — Otomani agentur teatab: Tripoli laskmise ajal (see on, 20. wõi 21. septembril) on palju erainimesi surma ja haawata saanud.

Roomas, 25. sept. — Wäge saadetakse laewadele hoolega edasi. Sellega loodetakse 29. sept. lõpule jõudwat. Kuulu järele saadetakse 80 weolaewa minema.

Mõnesugust.

Atenas, 24. sept. — Atena agentur teatab: Türklased on Saamose saarele 500 sõjameest saatnud. Seega rikutakse saare põhjuseadust, mis 1832. a. on antud ja mille eest Prantsuse-, Inglise- ja Wenemaa seista on lubanud.

Atenas, 25. sept. — Saamose saadikutekogu liikmed on selle wastu protesterinud, et 500 Türgi sõdatit saarele on saadetud. Saamose würst on protesti Türgi walitsusele ära andnud.

Korintuse kaanali selts on sisemiste asjade ministeriumi nõuusolemisel otsuseks teinud kaanali sõja ajaks sõjapidajate riikide laewade eest kinni panna.

Konstantinopolis, 24. sept. — Wäljamaa sõnumesaatjate poolt walitud saatkond käis postiministeriumis kaebamas, et sõnumid kaua seisawad ja nõudis telegrafi-ametnikkude arwu suurendamist. Ta seletas, et kui kolme päewa jooksul tööd paremini tegema ei hakata, siis kõik sõnumesaatjad telegrammisid Bulgaria kaudu hakkawad saatma. Telegrafi ülem lubas nõudmisi täita.

Konstantinopolis, 24. sept. — Walitsusekohad wõtsiwad kaks Italia auru-kaaterit, kes sadamas tööd tegiwad, ära.

Kairos, 24. sept. — Postilaewade sõit Italia ja Egiptuse wahel on täiesti seismas. Italia walitsus on ristleja saatnud, kes Türgi laewade järele Port-Saidis peab walwama.

Konstantinopolis, 24. sept. — Ajalehed teatawad: Imam Jahija kuulutas, selle järel kui ta türklastega sõjariistade-rahu oli teinud, Jeemenis püha sõja itallaste wastu wälja.

Wäljamaa telegrammid.

Kuninga-mehed on Portugalist wälja aetud.

Kölnis, 25. sept. — Kölni Lehe sõnumesaatja seletab, et seisukord Põhja-Portugalis wäga tõsine olla.

Londonis, 24. sept. — Daily Chronicle järel on kuningas Manuel Richmondis.

Lissabonis, 24. sept. — Salk monarhistisid katsus Masfedo do Skawalleirost Bragantsa lähedal ära wõtta, löödi aga tagasi. Ta kaotas 30 meest.

Oportos, 24. sept. — Monarhistid kogusiwad Winhals'i kokku. Tugew wa-

bariiklaste w
gantsa ja Sha
Bragantsaga on ühe
datid tapsiwad kol
raudteed katsusiwad
rid wõeti wangi.
mest kinni, kes p
Lissabonis,
wesis, Braga
Brankos on k
Mõned inimesed on
riigi wastu kihutuset
Lissabonis,
teatati 24. sept. —
löödud ja üle
taganenud.
Wienis, 25.
järje nõudja, Braga
kes Wieni lähedal
Presfele", et Concei
Manueli hääks ei
põhjusmõtte hääks.
poegadele luba and
wõitlusest osa wõtta
tugalis usklik mäer
poole hoidwat.
Berlinis, 24.
des seletatakse, et
wäljaweole J
wiisi takistaw ei
arwamised, nagu
ajal ära, ei ole põh
Hispania algab
Madridis,
ringkondades seletat
jawäed on esialgse
walitsus tarwilikuks
Berlinis, 24
tab: Hispanlased
abiga suurt tegewu
wastu alanud.
Parisis, 24.
ministrite nõuukogu
räägimised S
lähewad.
Nimes'is, 24
erakonna kon
wastu, kus üteldu
kallas Prantsusema
ja Ubangi wahele
Walitsusele awa
Londonis, 24
tahetakse kahte Ind
Persiasse saata.
Wiimaste sõnumite
tulnud, on sääl s
nenud. Sellepär
walitsus wäe L
jätab.
Tokios, 25. se
mise laenu lu
edasi, sellepärast et
ei ole.
San Frantsisko
thee wabaks on l
La Crosses,
on sadadele külade
teinud. 40 inimes
randuse-kahju t
wälja.
Peterburis,
gema käsukirj
Makarow sisen
riks nimetatul
— Riigiwolikog
eelarwe ära
sissetulekud 635,88
529,667,921 rbl.
— Kaubanduse
misjon asutatud, k
ehitamine harutami
tahetakse Arhangeli
jewi, Hersson, Ta
Arhangeli, Mariu
matesse saata.
Odessas, 24.
waliti uuesti prof.
Jaltas, 24. s
tuli teade, et kaks
kokku on põrganud
Helsingis, 24
ajalehed tõendawal
mingit politilist põ
soomlaste häälekan
mine kindlasti p
wõetud.
Peterburis,
käskis soomuslaew
Konstantsi lähe
waljult järel uuri
Peterburis,
litsus annab teada
diks loetakse: s
rewolwrid, pistoli
tad, iga sorti sõ
ümbertöötamata
tarwitada wõik
Turus, 24. s
mahalastud Turu
kantot. Hauale
hulgas Soome ki
ja teiste poolt.
Kishinewis,
Kankrin sõitis S
kuningale terwitus
kooli juubeli pidu
Moskwas, 2
wenemaaline ba
Saadikuid on um
Jaltas, 25.
siumis oli näit
proua Alek
toime pani
tuste kasuks. Ü
laud, mille taga
tardega istus.
Peterburis,
luba Stolõpi
tusesamba
Wene riigi andeid

Wäljaandja ja
Wastutaw t

Wanemuine.
Kolmapäewal, 28. septembril
Aastapidu.
Lustmäng 3 waat. G. v. Moser.
Näitejuht: **K. Menning.**
Hakatus kell 9 õhtu.
Piletite hinnad harilikud.

W. M. O.
Lauluharjutus
on täna Wanemuises.

Kolmas sort tubak
Kuld Kull A.
ja
Kuld Kull Б.
on kõige parem, nii et suitsetajad teisi sortisid proowidagi ei pruugi.
A. A. Bogdanow & Ko
Kõige suurem tubakawabrik maailmas. — Pääladu
D. Willmann & Ko.
juures Tartus, raatuse majas

Liiwimaa waltsejate ja rentnikkude Abiandmise Seltsi lohakuulamise kontor.
Kohtade kuulamine põllu- ja metsatööstuse, kui ka põllutalituse ja tehnika käsitöö ametnikkudele ja õpilastele. Wahetalitus mõisate, postijaamade, weskite ja piimade rentimises ja mõisate, kui ka linnas ja maal olewate kindlate waranduste müümises ja ostmises. Postikulu wastuste jaoks tingimata tarwilik. Asjatalituse koht: Põhja-Liiwimaa kommisjoni-büro Tartus, **Kompani uul. nr. 2,** telefon 266.

Olen **nahaparkimise-wabriku** awanud. Ostan ja wõtan parkida kõikfuguseid loomanahku, nagu: pastla-, rooma-, verdek-, mustajuhti, lamba-nahad willaga kasukate jaoks. Ostan naha-hobuseid hää **hinnaga.** Wastuwõtmine Tartus Holmi uul. 17 ja wabrikus Tõrwandis.
Ainupaklikult J. P. Paabu.

Soowitakse osta:
müügi-lettisid, pudelikappisid, riiulid, õllepoodi sissefeadeid.
Pakkum. saata **Põhja-Liiwimaa kommisj. bürosse,** Kompani uul. nr. 2.

Tartus. Turu uul. 24, krt. 2,
hiromant ja näowaataja
(naester.) jutustab igale inimesele minewikku, olewikku ja tulewikku kõe ja kaartide järele. Wastuw. iga päew kl. 10 hom. kuni kl. 8 õ. Maks 50 k., 75 k. ja 1 rub.

Aed 12
2 kaswumajaga on müürile anda. Küsida Allee uul. nr. 47, kl. 4—8.

Wenemaal, Peterburi-Narwa postmaantee pääl on
postijaam
peremehe surma pärast ära anda. Adress: Нарвскій трактъ, ст. Чирковицы, Ямбургск. уѣзда.
2 Нормакъ.

Põllukiwa
on müüa ja alati saada, Marama mõisas. Mõisawalitsus. 52

Poodirunum,
12
Küüni uul. nr. 3, keldris, sünnib ka töötoaks, on 1. oktobr. wälja üürida. Lähemat majaheidjalt.

Ilus soe 2
perekonnakorter
4 toa, eestoa, köögi ja muude tarwiliste ruumidega on kohe wäljaüürida. Järele küsida Peetri kog. köstri hra Lampsoni käest.

Nekrutite korterid on saada, Tallinna wõõrastemajas, Peterburi uul. nr. 39. Järel küsida õllepoodist. 2

Maja ja plats
on odawasti müüa Walgas, küsida Engelhardi uul. Kuke majas Afanasjewi käest.

WANEMUINE.
Ainult kolm külaskäigu-etendust annab **Raphael Adelheim** oma näiteseltskonnaga. — — Esmaspäewal, 17. oktobril
ТРИЛЬБИ
Dr. 5 waatuses — Gr.-Ge. — Pääosa etendab Raph. Adelheim.
Teisipäewal, 18. oktobril
ГАМЛЕТЪ
Kurbmäng 9 pildis — Shakespeare, Polewoi tõlge.
Hamleti osa etendab Raph. Adelheim.
Kolmapäewal, 19. oktobril
РАЗБОЙНИКИ
Etendus 7 pildis. — Schilleri töö, Dostojewski tõlge.
Franz Moori osa etendab Raph. Adelheim.
Hakatus punkt kell 8½ õhtu.
Platside hinnad: 2 r. 60 k. kuni 50 k. Piletid on aegsasti saada G. Zirki raamatukaupl., Rüütli uul. 26, aga etenduse päewal kl. 6 pääle kuni etenduse lõpuni teatri kassas.

POSTIMEEST
wõib igaft päewaft alates kuni iga kuu wiimse päewani tellida.

Poolikute kuude numbrid arwatakse 2 kop. tükk ja postimaksuks pääle selle 10 kop.

Postimehel on 1911. a. maksuta kaasandeks,
mida kõik tellijad ligi saawad: 1) Nooresoo kuukiri **„Lasteleht“,** 2) **„Seinakalender“** ja 3) **„Taskukähtraamat“.** Kes 1 r. aastas ligi maksab, saab „Postimehe kirjakogu“, 4 raamatut 1000 leheküljega kaasa. „Sõdemete“ eest tuleb eraldi 50 kop. aastas ligi maksta.

Päewaleht „Postimees“ maksab
1. oktobrist aasta lõpuni:
postiga 1 r. 40 k., postita 1 r. 15 k.

aastas postiga		5 rbl.	50 kop.	
½	„ „	2 „	75 „	
¼	„ „	1 „	40 „	
kuus	„	— „	55 „	
aastas postita		4 rbl.	50 kop.	
½	„ „	2 „	25 „	
¼	„ „	1 „	15 „	
kuus	„	— „	45 „	

Wäljamaale kolm korda nädalas saates 7 rbl. 50 kop., iga päew 10 rbl. 50 kop. aastas.

Kõiki ainust. lugejaid, kellel tellimine septembri-kuuga lõpeb, palume aegsasti edasi tellida, et saatmisel wahet ei tuleks, sest kõikidele, kellel tellimisaeg septembrikuu lõpul täis saab, jääb lehe saatmine oktobrikuu algul seisma.

Ainupaklikult
„Postimehe“ talitus.

Kohwi selle aasta lõikus
suurema saadetuse olen saanud ja soowitan odawa hinnaga, jällemüüjatele hääde tingimistega
Raatuse ees nr. 14. **A. Tibbar.**

Asutatawatele ühispiimatalitustele
antakse nõuu ja juhatust ühisuse asutamise ja kinnitamise asjus. Walmistatakse piimatalituste plaanisid, kuluarweid ja töötamise eelarweid. Muretsetakse kõik piimatalituste sissefeadmiseks tarwilikud riistad ja seatakse need asjatund. üles.
Iga üksiku riista ja terwe sissefeade hääduse eest wastutatakse täielikult.
Otsekohene ühendus wäljamaa kõige paremate wabrikutega, sellepärast **kõige kõrgema riistade hääduse juures kõige mõõdukamad — — hinnad. — —**
Majanduse-Ühisuse piimatalituse jaoskond on seni järgmised suuremad ühispiimatalitused sisse seadnud ja wõiwad uute ühisuste asutajaid säält sissefeade otstarbekohasuse kohta teateid saada: Imawere, Põltsamaa kaudu, Pilistwere, Põltsamaa kaudu (osa sissefeadest), Kambja, Kambja kaudu, Wastseliina, Wastseliina kaudu, Toolama, Wõru kaudu, Aidu, Wiljandi kaudu, Kose, Raasiku kaudu. Sissefeadmise tööd on praegu käsil Tartu linna ühispiimatalituses.
Piimaweokannusid
ja kõiki teisi käidawamaid piimatalituse riistu ja tarbeaineid on alati suures wäljawalikus ladus.
Tartu Eesti Majanduse-Ühisus
Raatuse uul. nr. 10.

Aiawilja
Kapsad, laalid, peedid, porgandid, petersellid, porro, sellerid, scorzioner, kartulid jne. soowitab
Tõnissoni Wenn. aia-äri „Erika“
Wiljandi uul. nr. 5.
Tellimised saadetakse hinnata koju.

Mihkli-laadaks
Ömblus-masinaid, jalgrattaid; tasku-, laua ja seinakellasid igast paremast wabrikust; koorelahutajaid, grammofonisid ja nende nootisid, kuld, hõbe ja alsenid asju soowitab wõistlemata odawate hindadega
K. Reinholdi kaubamaja
Tartus, Uueturu uul. nr. 13., abikauplus Raatuse uul. 10. Telefon nr. 44.

3. oktobril s. a. kell 12 p. on Haanja wallamajas, Wõru kreisis
kooliõpetaja walimine.
selle walla Jaanimäe koolt pääle. Palk kokuleppimise järele. Kandidatideks wõetakse wastu ainult need, kellel seminari haridus ehk kooliõpetaja kutse on.
Wallawalitsus.

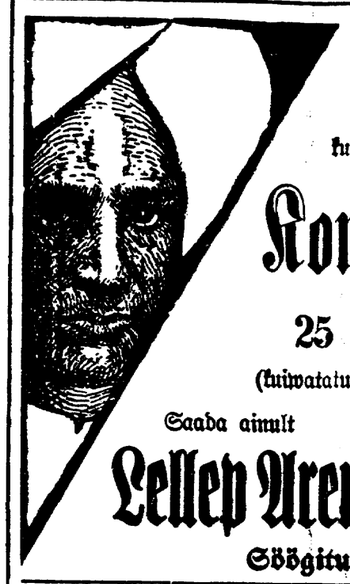

Ütsgi pulm ega pidu pole täielik
kus meie 12 sordist segatud
Kompott-segu
25 kop. nael.
(kuiwatatud puuwili) laual puudub.
Saada ainult
Lellep Arens Ko juurest,
Sõõgiturul nr. 4.

Kooliõpetaja
walimine Noorma kooli pääle on Rannu walla wolikogu ees 6. oktobril s. a. Isikud, kellel kooliõpetaja kutse on, palutakse walimisele ilmuda.
Wallawanem: (allkiri.)
Kirjutaja: (allkiri.)

Ehituseplatsid
waksali ligidal, mõõtmesuguses suuruses puu- ja kiwiehituse õigusega ja
kiwimajad
wähese sissemaksuga on müüa.
J. Tõnisson, Wiljandi uul. nr. 5.

Rapla Kaubatarwitajate Ühisus tarwitab oma harupoodi jaoks Raiküülas 1. novembriks s. a. kautsjoniwõimulist
naesemeest kaupmeest.
Pakkumised ühes lühikese eluloo-kirjeldusega saatku Raplasse Ühisuse eestseisusele, kus lähemaid tingimisi teada saab ja kaupa tehtakse igal pühapäewal kella 3—6 p. l.

J. W. Nylander:
Mererahwas
Ecstistanud **Marta Bekker.** „Postimehe“ trükk ja kirjastus, Tartus, 1910. Lhk. 132, hind 40 kop.
Arwustaja **G. Suits** tähendab selle raamatu kohta muu seas järgmist:... „Kes ladusast jutustamise andest lugu peab, kes elukutselise meremehe ritkalikult läbi elatud tähelpanekute ja elusaatuste warandust maitsta tahab, see lugegu J. W. Nylanderi „Mererahwast“ See on huwitaw ja sümpatiline raamat ja see on rahwaraamat sõna paremas mõttes... Marta Bekker esitleb ennast tõlkijana hääst küljest: nii korralikkudest ja hoolikalt tehtud tõlgetest nagu „Mererahwas“ ei ole meil mitte küllust. Keel on tüse ja rikas käänakutest ja ei ole oma mehelikkusest selle neiu tõlkes palju midagi kaotanud“.
„Postimehe“ raamatukauplus.

Töö-pakkumised.

Kautsjoniwõimulised
õllepoodirentnikka
ja poodiwalitsejaid pakutakse endid üles anda suusõnal ehk kirjal. Põhja-Liiwimaa kommisjoni-büros Kompani uul. 2.

Kahte kraasijat
tarwitatakse Põlwa willawabrikusse. Esimese palk 10—15 rbl., teisel 8—12 rbl. kuu. Teine wõib ka ketruse ära õppida.

Wana naesterahwas,
kes wanemate äraoleku ajal laste järele waadata tahab, saab prii korteri ja ülespidamise. Tähtwere uul. 47, krt. 3. Kruse. 4

Tarwitatakse
kohe osawat wärwijat, ketrajat ja kraasijat. Lähem raudteejaam Neuhausen, kirjade adress: Wõrus, postkast nr. 35. G. Matke.

Osawat willakraasijat
tarwitab E. Wiermann Särewere weskil, ст. Алленкюль.

Tarwitatakse
telliskiwiwedajaid.
Tõnissoni wennaste aiaäri,
Wiljandi uul. nr. 5.

Tisleri-selli
tarwitatakse Küütri uul. nr. 10.

Poisikest on kerge töö pääle tarwis. Wene keele mõistmine tarwilik. Peterburi u. Parisi wõõrast. 2.

702
Õpilane,
kes kolm kohalikku keelt on õppinud, wõib kohta saada rohu- ja wärwikauplusest, G. Sarmo Keilas.

Otsitakse kohe Peterburi lähedale mõisasse **tallmeistrit** (kutsarit), kes ka hobuseriistu parandada oskab ja karjameest. Soowitaw oleks wäikese perek. naesemehed. Wene keel soowitaw, mitte tingimine. Adr.: чр. ст. Тосно, им. Машино, управляющему.

Aedniku-abi,
kes juurewilja-aias on töötanud, saab kohta kohe suure mõisa pääle. Palk 30 r. kuu, korter, küte ja walgustus. Prii reis. Tunnist. ärakirjad saata Червонное Вол. губ. завѣдывающ. фермы.

Köögitüdrukut
on tarwis, kes keeta oskab, Peterburi uul. nr. 63.

Tüdruk, kes Wene, Saksa ehk Läti k. räägib, wõib üksiteenijaks kohta saada Puiestee uul. nr. 61.

Tüdrukut, kes Wene ehk Saksa k. räägib, tarwit. laste juurde Leppiku uul. nr. 14, krt. 1.

Tüdrukut on tarwis Peterburi u. nr. 17, pagari j. soowitaw maalt.

Köögitüdruk, kes ka peseb, saab kohta Filosofi uul. nr. 4, krt. 1.

Tüdrukut, kes keeta oskab tarwitatakse Kompani u. 6, söögimaj.

Üksiku meesterahwa juurde on
talitajat
naesterahwast tarwis, wõib ka lapsega olla. Fortuna uul. 13, k. 7, hoowis, II. korral. J. Waht.

Korralik talitaja,
ehk tüdruk üksiteenijaks leiab kohta Tähtwere uul. nr. 38.

Lapsehoidjat
on tarwis Katarina uul. 2. Sääl samas müüdakse wähepruugitud koorelahutaja Alfa-Laval ära, koorib 120 toopi tunnis, ka üks filodender on müüa.

Teenijat-tüdrukut
on tarwis Rüütli uul. nr. 8.

Poissi
on tarwis Peterburi uul. nr. 37.

Tüdrukut, kes sööki walmistada ja Wene k. oskab, tarwitatakse üksiteenijaks. Tulla tunnistustega iga p. kl. 9—11 hom. ja 5—7 õhtu Munga uul. 2.

Kudina wallakirjutaja (чр. Юрьевъ) tarwit. kohe iseseiswalt töö teha oskawat
abilist.

Maja- ja poodipoisiks
wõib hääde tunnistustega ilma lasteta abielupaar ennast üles anda. Palk 20 rub. kuu, prii korter ja küte. Soowitaw puutöömees. Põik (Kitse) uul. nr. 4.

Õpipoissi tarwitab kellasepp R. Kippasto Promenadi uul. nr. 9.

Petseri Eesti kahekõlasil. kooli
kooliõpetaja
walimine on 9. oktobril s. a. kell 12. **Palk 360 rubla,** prii korter, küte ja walgustus. Walitud saawad ainult need, kes seminari haridusega on, Saksa keelt oskawad ja iseklikult ilmuwad. Walimine on kooliruumides Petseri alewis, Piihwa kubermangus.

Aiapoissi
tarwitatakse Kroonuaeda.

Pagari juurde on tarwis
selli ehk poissi,
kes oskab ahju ees tööd teha, Jaani uul. nr. 21. Freiwaldt.

Kardseppa
ja **õpipoissi** tarwitan H. Kuus kardseppmeister.

Tarwitan maalt 14—15-a.
poisikest õpilaseks.
Üles anda Kauba uul. nr. 3. Juukselõikaja juurde.

Wiisakas ja wirk poiss, kes Saksa keelt räägib, wõib ennast teatada Jaani uul. 8, habemeajaja juures.

Õpilast
tarwitan, wallakirjutaja Puskar, Weinjärwes, чр. ст. Ракке.

Töö-otsimised.

Студентъ Императорск. Университета, опытный учитель. (10 л. практ.), успѣшно готовитъ и репетируетъ во всѣ классы средне-учебн. заведен. Плата умѣренная. Налимья, 24—6., спрос. Лимановскаго. Дома отъ 10—12 ч.

Stud. mat., (III. kursus) kohal. realkooli lõp., annab 2
tundisid
mathematikas ja teistes keskkooli õpeainetes. Adr. Peterburi u. 36, krt. 13, III. kord, kodus kl. 3—6 p.l.

Õppinud pesunaene
soowib tööd. Lähemat Ladu uul. nr. 17, krt. 2.

Курсистка, окончившая гимназію съ медалью, имѣющая долголѣтнюю практику, **даетъ уроки** въ объемѣ курса женскихъ гимназій. Спец.: рус., мат., яз. теор. Видѣть можно отъ 12—2 Техельферская 32-b, кв. 3.

Üliõpilane (endine tehnolog) paljuaastase praktikaga walmistab ja **kordab** keskkooli õpepiiris 5. klassini kõik õpeasjad, 5 klassist pääle iseäranis matemaatikat, Ladina ja Wene keelt. Kirjateel ehk isikl. üles anda kl. 4—7 Peterburi u. nr. 86, krt. 5. Kusikule. 246

Noor neiu soowib kohta müüjannaks. Esialgu wähema maksu eest. Palutakse teatada. selle l. tal. sõna „koha“ all.

Студ. Унив., опытный репетитор., **дает уроки.** Спец: русск. яз. математ. Каштановая 23, кв. 2. съ 4—7 веч.

СТУД.-ПЕДАГОГЪ
готов. ко всякимъ экзамен. с гарант. Отъ 5 р. въ. мѣс. Рижская 71, кв. 19. Отъ 10—12 и 4—7 веч. 912

Noormees
soowib wallakirjutaja juurde abilisks, pikemat aega selle ameti pääl juba olnud. Järgi küsida Jaama uul. nr. 33 D M. 2

Ainus noormees leiab hää **korteri.**
Küsida Aleksandri uul. nr. 10. Luik.

Odawad korterid
on ära anda, mööbliga ja mööblita. Järele küsida M. Maueri saapakauplusest Raatuse kõrwal nr. 4.

Hobune
on müüa. Küsida Erne uul. 39. k. 4.

Piimapood
kõige kraamiga ära anda Karlowa uul. nr. 9.

Hääd pesupulbrit
„Venus“
on wärskelt saanud ja soowitab J. ja R. Matto. Rohu kaupl. Raatuse uul. nr. 10.

Klawer
on müüa. Kalamehe uul. nr. 38 korter 3.

Tahwelklawer
odawasti müüa. Peterburi uul. nr. 80.

Uueturu uul. nr. 24. endises Räcki kauplises on
peetud riideid
õige odawasti müüa.

Müüdakse kaks
toakoera
Inglise tõugu Lõuna uul. nr. 4.

Korter
tuba ja kõik on saada Küütri uul. nr. 14. õllepoodis.

Kaks wäikest tuba
on wälja üürida. Lig. teat. saab Raadimõisa tuuleweski juurest

Naesterahwa
sügise-kübaraid
müüb odawa hinnaga **A. Raudsepp.** Vepleri uul. nr. 10. Maar- ja kiriku kõrwal.

Toakillesid
suuri ja wäikseid, ja **gummipuud** on müüa Peterburi uul. nr. 63.

Tagasi tulnud
Dr. F. Klau,
prakt. arst ja närwihaig. spetsialist. Wõtab haigeid wastu, igal töödpäewal kl. 10—11 ja 4—5, Küütri uul. nr. 8-b. 92

I. Tartu hambakliinik
Riia uul. nr. 3, Telefon 229,
— awatud terwe päew. —
Hammaste arstimine, plomberimine ja wäljatõmbamine ilma waluta.
Kunstlised hambad,
(tullast, portselanist). Maksu rawitsemise eest wõetakse arstimalitsuse poolt kinnitt. madala taksi järele

Ämmaprouа M. Koik
annab naesterahwastele nõuu ja abi ja paneb kaitserõugeid. Kiwi uul. nr. 67.

Hambaarst Mendelew,
Rüütli uul. nr. 8.
Hammaste arstimine ja plomberimine. — Kunstlikud hambad.
Wastuwõtmine terwe päew.

Peetri kirik.
Ristitud: Mihkel Paursoni poeg Karl; Johannes Räppo t. Eha.
Kuulutatud: Otto Lubi ja Alma Elisabeth Friedemann; Jakob Lepson ja Juuli Teas; Mihkel Lõokene ja Ella Helene Elisabeth Pihu.
Surnud: Jakob Sirel, Jüri p., 81 11/12 a. w.; Kristina Jakobson, Kaarli lesk, 75 9/12 a. w.; Triina Abram, Jaagu abikaas, 63 a. w.; Jaan Laane, Peetri p., 49 11/12 a. w.; Anna Lepp, Kaarli abikaas, 35 9/12 a. w.; August Hurt, Ando p., umbes 24 a. w.; Aleksander Moora tütar Erna Elisabeth, 7 11/12 a. w.; Johann Peabo poeg Johannes, 5 8/12 a. w; Jaan Otsa poeg Elmar, 3½ kuud w.

Abia wallawalitsus kutsub seega Abia wallamaja-se 11. oktobriks s. a. mõisa teenijaid, 14. oktob. talu teenijaid 19 oktobriks s. a. oma küe pääl olewad rahwast walla täiskogu jaoks eelseisewa kolme aasta pääle
saadikuid walima,
kõigil eesnimetatud päewadel kella 12 ajal päewa, kõiki selle walla hinge kirjas seiswaid meesterahwaid 21 aasta wanadusest 60 aastani kes walla poolt abi ei saa ja kohtu poolt õiguste kitsendustega trahwitud ei ole saanud. Abias. 23 septembril 1911. a.
Wallawanema abi J. Arro.
Kirjutaja (allkiri)

74 desjatini maad müüdakse 140 rbl. desjat. ehk renditakse 450 rbl. eest wälja, wäga sünnis piimatalituse jaoks. Künnimaad 450 desj. karjamaaks kõlbliku noore metsaga kaetud maad — 29 desj., Annan maja 10×9 ja looma kuuri. Maa on Moskwast raudteel 1 tunni sõit ja raudtee jaamast maanteed 4 wersta eemal. Adress: Москва Верхніе ряды внизу. № 249, у С. П. Носова.

45 kop. eest saadan suure kontsertplate „Рекордъ“, mitte paberist, kõige uuem, suurus 26 tsentimetrit mängib mitmesugusi. marsisid, polkasid, waltserisi, jutustusi, laulusid, kõlofonisid, wileligusid, pilkenalja laulusid jne. Tellitud kaup saadetakse järelmaksuga, ilma käsirahata. Wähemat 6 tükki ei saadeta. Kui 10 platet korraga tellitakse, annan 1000 kontserdinõela pääle kauba. Kuni 20 plate saatmine — 68 k. (Siberisse 98 k.) Adress: Торгов. домъ Михаилъ Якубовичъ, Варшава, Сѣнная ул. № 27—14, собственный домъ. Tarwitage juhtumist! Üleemaltähendatud hind on ainult 15. nowebrini maksew, pääle selle aja maksab 95 kop. tükk. — Otsitakse agentisid.

Noor emane 2
hagija kutsikas,
musta-walget kirja on 20. s. k. Marama mõisast kaduma läinud. Waewatasu eest tagasi tuua, wastasel korral saawad süüalused seaduslikule wastutusele wõetud.
Mõisawalitsus.

Ruunan hobuseid ja häwitan rottisid ja hiirisid. Rohtu saadan ka posti kaudu. **A. Ponjagin,** Lodja uul. nr. 16. 234

Pakkumiste kuulutaja.
Täna kuni kl. 10 hom. on pakkumisi järgm. kuul. pääle tulnud:

Bildhauer	2	kirja.
Kooliõpetaja	2	—
Kor eri otsijale	3	—
K. S.	1	—
Kassapidajale	1	—
P. S.	1	—
Juukselõikamise-äri	1	kirja.
K. H.	1	—
K. H.	1	—
K. M.	1	—
T. K.	1	—
Wärwija	1	—
Müüja	1	—
T. G.	1	—

„Postimehe“ talitus.

Печатать разрѣшено полицією. — Юрьевъ, 26-го сентября 1911 г. — Trükitud „Postimehe“ trükikojas Tartus.